

ORLEŃTOM

STRAZ MOGIŁ POLSKICH BOHATERÓW
PRZEWODNIK PO GMENTARZU OBROŃCÓW LWOWA

W SZESNASTĄ
ROCZNICĘ

LWÓW
1934

K-130/87

F

113087

NAKŁADEM TOW. STRAŻY MOGIŁ POLSKICH BOHATERÓW WE LWOWIE

Pierwsza Związkowa Drukarnia we Lwowie, ul. Lindego 4.

KAZIMIERZ BRONCZYK

SŁOWO WSTĘPNE

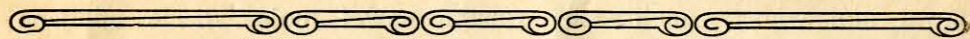
Listopad lwowski — to najpiękniejsza karta naszych dziejów porobiorowych, najlepsze świadectwo naszej tężyzny, naszej młodości płomiennej, naszego istotnego odrodzenia narodowego. Odrodziło się w nas wtedy, wzmogło poczucie narodowej własności, poczucie naszej jednostkowej łączności z całym ciałem Rzeczypospolitej. Poczucie irracjonalne, a tak silne, że mi tej łączności nie wyperswaduje najwymowniejszy adwokat wszechświatowego wywłaszczenia, nie wytrzebi nawet mój własny analityczny rozum, nawet moje własne miłujące bliźnich serce. Że kiedy ktoś kraje choćby najdalej kończynę wspólnego państwowego ciała, wówczas wię się w bezmiernym bólu, jakby mi kto palce łamał i miażdżył kości. Chcę być cały i wszystek! Nie chcę kalectwa rąk i nóg, choćbym miał za to dostać głowę najmędrszą! Chcę być pełny i piękny i silny! Chcę być dumny, swoją godność znać, panem być! Bo życie, które jest i będzie nieustępliwą walką o swoje prawo do słońca, nie jest dla nie-dołęgów, płaksów, mizeraków!

Protestem wszystko miłującego serca wynieśliśmy nędzę, cichość i ubóstwo ducha na tron Niebieskiego Królestwa, wywracając w ten sposób świat na opak, żeby był obrazem tego Chrystusowego kochania. Ale to jest tylko liberum veto serca, ucieczka od rzeczywistości naszej, własnej — w podniebne szlaki marzenia, które jest także rzeczywistością ale z nie z tego świata, z innego wymiaru. W tym świecie — rozstrzyga tężyzna i energia woli czynnej, doczesnej, przekuwającej na wartości władcze materiał ciała i ducha. Wszystko, co słabe, jest kruszone na miazgę, na nice, w mieczowej zawierusze życia, a walczy się w niem nie tylko mieczem ze stali, ale i błyskawicznym mieczem intelektu, geniuszu. Ostaje się tylko silny — pan. I dopiero ta potęga doczesna daje światu duchowe jasności cywilizacyjne narodów wielkich.

*

Polak dzisiejszy już to czuje naprawdę. Poprzez wszystkie nasze dzisiejsze błędy i grzechy, małości i nienawiści, mizerje i kryzysy — drze się ku górze coraz bardziej dumnie pęd ku Polsce — mocarstwu. W tem właśnie mniej lub więcej świadomem przeświadczeniu, że tylko realizacja takiej mocarstwowej Polski wyzwoli w nas wszystkie możliwości rasowego geniuszu. Że wszelka rezygnacja, wszelkie doczesne samouszczuplanie się, wszelka zgoda na Polskę małą, a choćby tylko średnią, na Polskę pocziwą, załzawioną, przebaczącą nieprzyjaciółom swoim i dzielącą się z nimi kęsami narodowej własności — to zgoda na ostateczną kulturalną małość, szarżynę, a przedewszystkiem z g o d a na n o w y r o z b i ó r. Jako, że w naszym położeniu na mapie Europy możemy się ostać jedynie mocarstwem. Listopadowy żołnierz lwowski zapoczątkował swoim nadzwyczajnym w dziejach czynem ów wspaniały pański poryw ku nowej państwowej potędze. Listopad lwowski — to nasz punkt wyjścia, to nasza radosna дума, to nasza legitymacja do wejścia na czekające nas schody wielkości.

Cmentarz Obrońców Lwowa będzie nam na tej drodze przemożnym nakazem moralnym i straszliwym wyrzutem sumienia, gdybyśmy kiedykolwiek mieli osłabnąć i zapomnieć.

Ks. BISKUP BANDURSKI

Poległych zew!

„Dla Ciebie, Polsko, trud i czyny moje
I ran ofiarnej zlew,
Przyszłych pokoleń dla Ciebie przeboje!“
Tak brzmi poległych zew!
Od sennych mogił powiew życia płynie
Nad bohaterski gród;
W dal też krainy wzniosłe hasło słynie,
Walecznych wskrzesza ród.
Z powiewnem tchnieniem Męczenników głosy
Testament głoszą krwi,
Gdy cześć wzbudzają całopalne stopy,
W nich moc Zmartwychwstań tkwi.

Oni wzniecili skry Ducha w narodzie,
Krwia uświęciła broń,
I w niewstrzymanym szeregów pochodzie
Wrogą skruszyli dłoń.
— „Ziemi Czerwieńskiej nie damy nikomu,
— „Lwów musi naszym być!
— „I założymy twierdzę w każdym domu,
„W redutach będziemy żyć!“
Oni wołali: Wzwyż! Nie gaście Ducha!
Błędne urojeń sny!“
I zatętniła bojem ziemia głucha,
Krew zabarwiła mgły.
Potęgą słowa, wytrwaniem oręża
Chwały wskrzesili cud,
Bo Duchów męstwo wrogą moc zwycięża,
Zwyciężył polski lud! . . .
I złotokreśli zdobyli wieczności
I tam odeszli, skąd losy przyszłości
Szlakiem zwycięskich dróg
Narodom kreśli Bóg!
I ślą z tych wyżyn w ojczyście przestrzenie
Ten triumfalny zew:
— „Dla Ciebie Polsko, czyny, trud, istnienie,
I krwi ofiarnej zlew!“

My, którzy sieję krwi Waszej zbieramy,
Dziś przysięgamy Wam:
Że ziemi naszej wrogom nie oddamy;
W czem Bóg wspomóżę Sam!
I że będziemy w bratniej miłości
Niezłomnie zawsze trwać,
A pokoleniom Wolnej Przyszłości
W dal jasne drogi śtać!
Wtedy, w królestwie serc dobrej woli,
— Przyzna to cały świat —
Zaświta spokój, praca na roli,
Cnót narodowych kwiat!

(Obrońcom Lwowa — do książki pamiątkowej 1919)

CMENTARZ OBROŃCÓW LWOWA I DZIAŁALNOŚĆ TOW. STRAŻY MOGIŁ POLSKICH BOHATERÓW

Zaledwie przebrzmiał grzechot karabinów maszynowych we Lwowie i na jego przedmieściach, zaledwie usypano mogiły pierwszych ofiar walk pobratymczych, gdy okazała się potrzeba założenia osobnego cmentarza dla ciągle rosnącej liczby poległych. Zdawano sobie sprawę z tego, że będzie to cmentarz niezwykajny i w bogatej historii Lwowa zajmie wyjątkowo ważne miejsce. Po cofnięciu się wojsk ukraińskich z pod Lwowa, Zarząd miasta pod przewodnictwem ś.p. Prezydenta Józefa Neumanna ofiarował na prośbę dowódcy obrony Lwowa p. brygadiera Czesława Mączyńskiego część gruntów w przedłużeniu cmentarza Łyczakowskiego na pochowanie poległych w pierwszych dniach listopada 1918 r. Obrońców Lwowa, których zwłoki złożono tymczasowo w ogrodzie Politechniki.

Cmentarz zapełniał się szybko i wymagał troskliwej i większej opieki, niż mu dać mógł Zarząd Miasta. Z inicjatywy p. Marii Ciszkowej, żony lekarza, a matki poległego i na nowym cmentarzu złożonego syna, zawiązało się Towarzystwo, które zorganizowali: ś.p. baronowa Julja Jorkaschowa i ks. kapelan Józef Panaś. P. Olga z Truszkowskich Zakrejsowa, żona lekarza, objęła funkcje skarbniczki, zaś p. Lena Robakowska, obecnie Jorkaschowa, podjęła się czynności sekretarki. Ś.p. Ks. Biskup Bandurski dokonał poświęcenia przeznaczonego pod cmentarz skrawka ziemi i wygłosił niezapomniane kazanie, Ks. Kapelan Panaś ułożył Statut Towarzystwa, które zarejestrowano pod nazwą „Straż Mogił Polskich Bohaterów”. Takie są początki założenia cmentarza i powstania Tow. „Straż Mogił Polskich Bohaterów”, które do dziś dnia istnieją pod tą nazwą. Działo to się w lecie roku 1919.

Pozyskawszy więcej osób ofiarnych i pracowitych, zabrano się energicznie do dzieła. Odbywano narady i posiedzenia, które zaszczycały swą obecnością takie osobistości, jak Ks. Arcyb. Bilczewski, brygadjer Czesław Mączyński, ś.p. Kurator Stan. Sobiński, ś.p. prezes Izby Skarbowej Edward Bugno, p. Bugnowa i inni. Zarząd Miasta udzielał wydatnych subwencji i przeprowadził potrzebne inwestycje. Pod wskazówkami p. prof. Dr. Kubika obsadzono cmentarz krzewami i kwiatami, nad stroną architektoniczną czuwała komisja znawców, do której należeli pp. Inż. Witold Doliński, prof. Witold Minkiewicz, Inż. Klimczak, Łużecki, prof. Bełtowski i prof. art. - rzeźbiarz Nalborczyk, oraz Inż. Harland. Rozpisano konkurs na projekt budowy kaplicy i katakumb. Z nadesłanych prac najwięcej podobał się projekt studenta architektury, asystenta Politechniki Lwowskiej, p. Rudolfa Indrucha. Projekt przyjęto. Nadzór nad pracami objął z ramienia Zarządu Miasta p. inż. Michał Łużecki, budowę kaplicy prowadził bezinteresownie p. inż. Kazimierz Weiss. Zamierzone budowle obliczono na wielkie kwoty. Zdobycie tak znacznych sum nie było rzeczą łatwą, jakkolwiek społeczeństwo polskie, pozostające jeszcze pod wrażeniem krwawych walk o Lwów, chętnie

śpieszyło z ofiarną pomocą. Firmy „Budulec”, Wimmer - Radziwiłł i Zeleński darowały cegłę na budowę, p. inż. Hintzinger ofiarował granit, Ministerstwo Spraw Wojskowych 500 kg brązu; okucia i drzwi dała firma Gustawa Pammera ze Lwowa, Zarząd Miasta polecił zbudować terasy kamienne z własnych kamieniołomów.

W roku 1924 ukończono budowę kaplicy, poczem z wielką uroczystością dokonał jej poświęcenia Ks. Arcybiskup Dr. Bolesław Twardowski.

Równocześnie z tworzeniem cmentarza Obrońców Lwowa powstaje projekt budowy pomnika na Persenkówce, gdzie staczano najzaciętsze boje. Rodziny poległych złożyły potrzebne pieniądze, grunt ofiarował p. pułkownik Władysław Śniadowski, plan zrobił bezinteresownie wyżej wspomniany asystent katedry architektury p. Rudolf Indruch, budowę podjął się bezinteresownie p. budowniczy - architekt Antoni Nestarowski. Dzięki zapobiegliwości Komitetu, na czele którego stała p. Wanda Mazanowska, wzniesiono w niedługim czasie pomnik, który przy udziale wielkiej liczby publiczności i działwy szkolnej poświęcił Ks. Infulat Zajchowski we wrześniu 1924 r. Na pomniku wyryto nazwiska bohaterów, którzy położyli życie w krwawych walkach na Persenkówce.

W miarę postępu prac cmentarz Obrońców Lwowa nabierał rozgłosu w całej Polsce, a nawet poza granicami Europy. Związek Narodowy Polski z Ameryki stawia tu pomnik lotnikom amerykańskim, poległym za Polskę, przy współpracy Komitetu, na którego czele stanął Leon hr. Piniński i p. Ebenbergerowa. Od tego czasu rok rocznie dnia 30 maja odbywa się uroczystość amerykańska „Memorial Day”, podczas której przedstawiciel ambasady amerykańskiej zjeżdża do Lwowa, aby na grobie swych współbraci - bohaterów złożyć wieniec i rozwinąć sztandar Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej.

W roku 1925 dostępuje bohaterski gród kresowy niezmiernego zaszczytu. Oto dnia 4 kwietnia tegoż roku, w gmachu Ministerstwa Spraw Wojskowych odbywa się losowanie 15 pobojuwisk, z których mają być ekshumowane zwłoki nieznanego żołnierza. Los pada na Lwów. Dnia 29 października zbiera się na cmentarzu Obrońców Lwowa komisja, złożona z ks. bisk. Twardowskiego, gen. Malczewskiego, gen. Thulliego, wojewody Garapicha, prezyd. Neumanna i wielu innych przedstawicieli urzędów i Towarzystw. W jej obecności ekshumowano 3 nieznanymi poległych, stwierdzono, iż byli istotnymi żołnierzami, którzy padli na polu walki, a p. Zarugiewiczowa, matka poległego, którego grób zaginął, wskazała na jedną z trumien. Te zwłoki zabrano do Warszawy i od tej pory zostały symbolem męstwa i ofiarnej miłości dla Ojczyzny żołnierza polskiego. Na miejscu wybranych zwłok umieszczono tablicę ze stosownym napisem. W tym samym roku przeniesiono zwłoki 155 poległych Obrońców Lwowa z cmentarza Janowskiego na cmentarz Obrońców Lwowa.

Zgodnie z planem ś.p. Inż. Indrucha podjęto dalsze prace około rozbudowy cmentarza. Zaczęto stawiać katakumbę. Praca szła wolno, gdyż teren wymagał zabezpieczenia przed wilgocią, a zadanie to miał wykonać Zarząd Miasta. Mimo licznych trudności ukończono budowę katakumb w roku 1933-cim. W 8-miu nawach złożono zwłoki 72 ekshumowanych.

Były to zwłoki bohaterów, poległych lub zmarłych z ran w latach 1918 do 1919. Wybierano przedstawicieli wszystkich wieków, stanów, rodzajów broni, odcinków Obrony Lwowa.

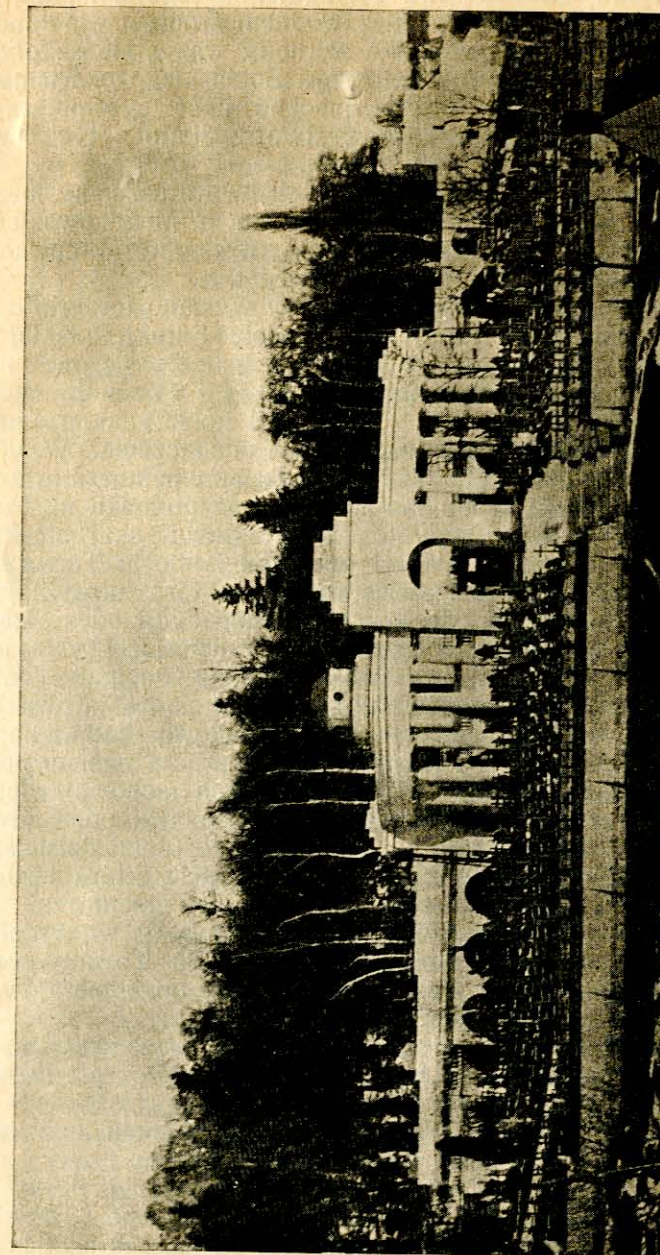
Komisję stanowili: p. brygadjer Mączyński, prezydium Związku Obrońców Lwowa z listopada 1918 oraz powołane do tego władze i urzędnicy. Ekshumacja odbyła się według planu cmentarza S. M. P. B., sporządzonego przez p. Ludwikę Białoskórską.

Równocześnie z budową katakumb wznosi się zwolna Pomnik Chwały, wedle projektu ś.p. Rudolfa Indrucha. Zabrano się do tego wielkiego dzieła z głęboką wiarą, że społeczeństwo polskie poprze wysiłki Towarzystwa S. M. P. B. Ks. Biskup Sufragan lwowski Dr. Franciszek Lisowski poświęcił kamień węgielny, w który wmurowano odpowiedni akt erekcyjny, ułożony przez prof. Uniwersytetu, Stanisława Łempickiego. Koszta pomnika obliczono pierwotnie na 250.000 złotych, ale z biegiem postępu prac znacznie się one zwiększyły. Trzeba było stale zabiegać o fundusze, aby robota nie stanęła. Nie zawiodło społeczeństwo, ofiarne jak zwykle w sprawach patriotycznych. Pośpieszyły z doraźną pomocą banki i instytucje finansowe, Ministerstwo Robót Publicznych i Ministerstwo Wojny. Miasto przeznaczyło znaczne sumy, za co się należy szczerą wdzięczność długoletniej prezesowej Towarzystwa Straży Mogił Polskich Bohaterów, p. Prezydentowej Kazimierze Neumannowej i jej małżonkowi, prezydentowi Neumannowi. Zarząd Miasta Lwowa zakupił ponadto jedną kolumnę Pomnika Chwały za 7.000 złotych, w dowód czego widnieje na tej kolumnie napis: „Miasto Lwów“. Drugą kolumnę ufundowało miasto Poznań, trzecią Związek Narodowy Polaków w Ameryce, czwartą Towarzystwo Mieszczan Lwowskich — Strzelnica, pozostałe kolumny czekają jeszcze na swych fundatorów. Jednak i te pieniądze nie wystarczyły na dalszą budowę pomnika. Musiano szukać innych sposobów, aby uzyskać potrzebną gotówkę. Przez cały czas swego istnienia Towarzystwo starało się zdobyć jak najwięcej agend, celem zebrania funduszy. Urządzano zbiórki na ulicach miasta, sprzedawano w Dnie Zaduszne na cmentarzu światło, kwiaty i chorągiewki. Urządzano podwieczorki i loterie fantowe, przedstawienia w teatrze i na wolnym powietrzu („Kościuszko pod Raclawicami“ na polach Jazłowieckich), prowadzono sprzedaż tytoniu, a od roku 1929 utrzymuje Straż Mogił Polskich Bohaterów bufet na Targach Wschodnich, w pawilonie Zakładów Gazowni Miejskiej.

Najwięcej dochodów przyniosły jednak i przynoszą ciągle Towarzystwu dwa piękne wydawnictwa ilustrowane:

1. „W Obronie Lwowa i Kresów Wschodnich, polegli od 1. XI. 1918 do 30. VI. 1919“. Jest to bogaty zbiór fotografii poległych z tego czasu, z krótkimi życiorysami i artykułami Ks. Biskupa Bandurskiego, bryg. Czesława Mączyńskiego, Józefa Białyni Chołodeckiego, Adama Nechaya, Wandy Mazanowskiej, Ludwiki Białoskórskiej. „Książka dziwna — według słów Makuszyńskiego — do żadnej na świecie niepodobna“ rozeszła się szybko i dziś jest zupełnie wyczerpana.

2. Drugim wydawnictwem, nierównie większym i bogatszym, jest „Semper fidelis“. Zawiera ono około 700 zdjęć fotograficznych, związanych z walkami o Lwów. Wszystkie wykonane w artystycznej roto-

Cmentarz Obrońców Lwowa i pomnik Chwały

grawjurze. Książki te wydała własnym kosztem p. Wanda Mazanowska zawsze niestrudzenie ofiarna dla potrzeb cmentarza Obrońców Lwowa, obecna prezeska Towarzystwa i długoletnia jego członkini. Dzieła te staną się kiedyś dla historyka niezawodnym źródłem wiadomości stwierdzonych i prawdziwych. Książkę zakupiły wszystkie szkoły lwowskie, dzięki poparciu następcy ś. p. Kuratora Sobińskiego p. Riemera, jak też i liczne inne szkoły w Polsce. Znaczną ilość egzemplarzy zakupiła Ameryka. W ten sposób Towarzystwo zyskało z tych wydawnictw i z innych darów około 70.000 złotych.

Posiedzenia Wydziału odbywają się w Ratuszu, a biuro urzędowe Towarzystwa znajduje się w pomieszkaniu p. Mazanowskiej, przez co Towarzystwo zyskuje rocznie znaczną kwotę, którą musiałoby wydać na lokal, światło, opał, telefon, woźnego i t. p.

Niezależnie od tamtych wydawnictw wysłano fotografie Cmentarza do Pawilonu Polskiego Komitetu Szerzenia Sztuki Polskiej w Paryżu, gdzie budziły podziw, wreszcie w r. 1929 znalazły się one na Wystawie Krajowej w Poznaniu. Z Ameryki, Paryża i Poznania nadeszły listy uznania za pięknie wykonane zdjęcia, zaś kobiety amerykańskie przysłały Towarzystwu dwa sztandary i dwa odznaczenia. Wydano ogółem 62,304.596 M. p. na koszt kaplicy i urządzenie cmentarza, oraz 501.057 zł. na budowę katakumb, Pomnika Chwały, oraz pomnika na Persenkówce.

Nieocenione usługi oddaje Towarzystwu skarbniczka p. Olga z Truskowskich Zakrejsowa, od początku istnienia Towarzystwa gorliwa skarbniczka, a obecnie wiceprezeska, która utrzymuje własnym kosztem siłę biurową do adresowania i ekspedycji odezwo zbiorczych, wysyłanych od szeregu lat corocznie w kilkudziesięciu tysiącach egzemplarzy po całej Polsce, co przynosi pokaźne dochody Towarzystwu. Wielkie uznanie należy się również p. architekcie Nestarowskiemu, który od lat 10-ciu kierował bezinteresownie budową katakumb i Pomnika Chwały oraz Pomnika na Persenkówce, śpiesząc z pełnym poświęceniem radą we wszystkich sprawach, wymagających fachowej wiedzy. Wiele zasług położyły dla Towarzystwa dwie sekretarki pp. Ludwika Białoskórska od r. 1920 do r. 1927, a od r. 1927 do dnia dzisiejszego Zofia Nędzowska. Uznanie należy się również Prasie, która bezinteresownie umieszczała artykuły, odnoszące się do spraw cmentarza.

Podkreślić trzeba wreszcie z wdzięcznością, że we wszelkich przedsięwzięciach i swoich zamierzeniach doznawało Towarzystwo wielkiej pomocy ze strony wojska dzięki inicjatywie pp. generałów Bolesława Popowicza i Walerjana Czumy.

Tak powstał ten cmentarz, budzący podziw zwiedzających, jakiego niema w żadnym mieście na świecie. Kto śledził rozrost tego cmentarza musi przyznać, że założenie jego, urządzenie, upiększenie architektoniczne, wymagało wielkiej pracy, ogromnego zespołu ludzi, wytrwałości i pomysłowości, aby zdobyć wielkie, jak na obecne czasy, potrzebne na to fundusze. Pomimo tyloletnich wysiłków znacznej liczby niestrudzonych i ofiarnych pracowników Towarzystwa, pomimo wielkich sum, wydanych na urządzenie cmentarza, nie jest on jeszcze skończony. Groby poległych bohaterów nie mają jeszcze pomników im należnych. Drewniane krzyże wymagają zmiany na trwałe, kamienne. Drogi wymywane

wodą, trzeba wybrukować. Subwencje Zarządu Miasta maleją z powodu kryzysu. Społeczeństwo musi nadal wziąć na siebie obowiązek utrzymania Cmentarza w należywym stanie.

Powyższy obraz piętnastoletniej działalności Towarzystwa Straży Mogił Polskich Bohaterów uzupełnić jeszcze trzeba wiadomością, że Wydział prowadzi księgę Fundatorów, w której zapisuje się wszelkie ofiary, napływające z całej Polski, oraz wzmianką, że w tym roku założono Kartotekę poległych i zmarłych bohaterów, sprawdzaną kilkakrotnie w Województwach Wschodnich i Urzędach Parafjalnych, w Dziekanacie wojskowym i Kapitulie Krzyża Obrony Lwowa i nakreślono na koniec plan Cmentarza.

Cmentarz zwiedzają tysiące mieszkańców Polski, z najdalszych zakątków kraju zjeżdża młodzież i „tu bierze lekcje miłości Ojczyzny“. Wycieczki z Czechosłowacji, Węgier, Francji, Szwecji, Alzacji, Westfalji, Ameryki składają w Kaplicy wieńce jako wyraz hołdu i czci dla bohaterskich Obrońców Lwowa. Z Ameryki proszą o ziemię z naszego Cmentarza pod pomnik Wilsona. Cmentarz jest naszą dumą i nigdy nie powinien zniknąć z tego miejsca.

Urządzono Cmentarz Obrońców Lwowa jak można najlepiej i najpiękniej, aby utrwalić pamięć i wdzięczność teraźniejszych i przyszłych pokoleń, dla tych, którzy ofiarą krwi i życia stwierdzili miłość Ojczyzny. To jest obowiązkiem każdego Polaka i to powinna zrozumieć przede wszystkim młodzież.

Napis na Pomniku Chwały głosi: „Mortui sunt, ut liberi vivamus“. — „Polegli, abyśmy wolni żyli“. Byli młodzi i zdrowi, mieli prawo do życia. Byliby zajęli kiedyś te miejsca, na których Wy, Młodzi, dzisiaj pracujecie. Pilnujcie więc Cmentarza. Stańcie na jego straży, obok lwów kamiennych, które strzegą, by noga świętokradcy nie przestąpiła bramy. „Miejsce, na którym stoisz, święte jest“ — powiedział w przepięknym kazaniu Ks. Arcybiskup Bilczewski. Zwracając się do Zmarłych, rzekł on: „Jedno tylko mogłoby zakłócić Wasz sen spokojny, mianowicie lęk, troska, azali my ten gród, azali my tę ziemię, którą Wy krwią swoją okupiliście, utrzymamy... otóż spijcie spokojnie! Na Krzyże, wznoszące się nad Waszemi głowami, przyrzekamy, że... utrzymamy“.

Towarzystwo Straży Mogił Polskich Bohaterów przekazuje Wam, Młodzi, Cmentarz Obrońców Lwowa jako najdroższy spadek, który w życiu mozolnem zdołało Wam zachować. Gdy pomrą matki i ojcowie tych, którzy tu leżą, Wy Młodzi, zastąpcie im rodziców i ręką czułą sadźcie kwiaty na samotnych mogiłach. W Dnie Zaduszne oświecajcie ich groby tak jasno, ażeby łuna daleko biła na niebie, głosząc światu, że wiernie pamiętacie o Obrońcach tej ziemi, której zabrać sobie nigdy nie pozwolicie.

„PURPUROWA KSIĘGA“

W bibliotece mojej stoją długie szeregi książek; są wśród nich pyszne, złotem grzbietów błyskające, są ciche i słodkie, co, oczy niebieskie przymknawszy, gadają przez sen wierszami; są takie, które się miłuje jak serce wiernego przyjaciela i są inne, zatrwożone, ułomne, ukochane w dzień swoim purpurowym kolorem się krwawiąca, a w nocnym mroku błyskająca, jakoby była żywa, pełna krwi i potęgi. Kiedy się zjawiała całą duszą, jak brzydkie dzieci — to moje własne. Od niedawna zaś znalazła się w tym tłumie książka dziwna, do żadnej na świecie niepodobna, wśród jaskrawej czeredy, pstrej i wielojęzycznej, dziwne stały się rzeczy: ucichły zagnęła książki wrzaskiem tytułu się zachwalające, zgasy wszystkie, pyszniące się złoceniami, a drzeń poczęły w słodkim sercu swoim wszystkie księgi ubogich, zaś wiersze w nich dźwięknęły cichutko.

Tę księgę purpurową wezmę dziś w ręce i będę się z niej modlił; przeczytam z niej litanję nieskończoną nazwisk, a ile razy jedno z niej nazwisko szeptem wypowiem, tyle razy z tej książki purpurowej kropelka ciepłej najdroższej krwi na duszę upadnie.

Któż to napisał taką książkę dziwną, co żywą krwią ocieka? Jakież w niej zapisano historie, że temu, co ją w ręce bierze, ręce te ze wzruszenia drżą, a oczy błyszczą jakby ujrzaly sprawy wielkie i tak podniosłe, jak duch ludzki, kiedy skrzydła aż pod niebo rozwinie i gwiazdy niemi trąca?

Książkę tę napisała Śmierć. Nie ta straszna i przeraźliwa, pokutne zawodząca psalmy, lecz ta najpiękniejsza, do młodzieńca greckiego podobna, dumna i radosna Śmierć, hymn swój śpiewająca w upojeniu, oznajmiająca się zwycięskim krzykiem. A że Śmierć czasu na mizerne słowa nie trwoni, wiele w tej książce niema słów, tylko jakby same meldunki żołnierskie, krótkie jak gruchnięcie karabinów, szybkie jak błysk szabli i wymowne, jak ostatnie „Jezus Marja“!

Mało kto ją czytał, bo to nie jest książka ani o Tarzanie, ani o potworze Heu Heu, ani o Córce Wielkiego Księcia. To jest książka o umarłych. Nie drżysz spokojny człowieku! To jest książka o umarłych, lecz tak radosna, jak śpiew, tak wspaniała, jak hymn, a tak serce zgnile krzepiąca, jak dobra nowina. Oto ją ukazuję wszystkim szlachetnym i tym wszystkim, którzy wierzą w ofiarę najszczytniejszą i w ducha ludzkiego.

Nazywa się ona: „W obronie Lwowa i Kresów wschodnich — polegli od 1 listopada 1918 do 30 czerwca 1919 roku“. Wydana we Lwowie nakładem Straży Mogił Polskich Bohaterów po to, aby za uciulane z tego grosze urządzić tym bohaterom cmentarzysko.

Posłaliśmy tam temu skapanemu we krwi Lwowowi piękne wiersze i słowa zachęty dla umierającego; teraz Lwów posyła nam swój suchy bilans tego czasu, straszliwy rachunek zysków i strat, okropne sprawozdanie i znowu niczego nie chce, ani pragnie, ani żąda, lecz chmurny

wspomnieniem dostojny zwycięzca świadczy się przed całą Polską, że obowiązek swój spełnił do ostatniego tchnienia i krew z siebie wytoczył do ostatniej kropli. A że nie ma za co urządzić cmentarza dla mogił niepoliczonych, to chyba nie wstyd; trup Leonidasa też był nagi. I powiada: „kup, bracie Polaku, książkę tę, jeśli taka twoja wola, lecz jeśli nie kupisz, żalu o to nie będzie... myśmy nie żalowali naszych dzieci...“.

A ja myślę, że gdyby tej książki, wśród cudownych najcudowniejszej, wniąg nie rozchwymano, to trzeba pójść na lwowski cmentarz, głową tam tłuc o darń ubogich grobów i wyć z serdecznego rozżalenia i rzec: „Cicho, cicho tam, chłopaki najdroższe... Nie należy płakać z żalu, bo pomyśli kto, żeście naprawdę tylko dzieci, Wy! — najwspanialsii żołnierze Rzeczypospolitej... Masz, smyku, jeden z drugim moje serce, bom taki sam nędzarz, jak i ty... Zasadź sobie na grobie, niech ci rośnie... Tylko nie płacz, bekso z siedmioma kulami w piersi, bo przecież jeszcze się ktoś w Polsce taki znajdzie, kto tę twoją książczyne kupi i grób ci się za to przystroi i kwiatki posadzi niebieskie, jak twoje oczy“!...

Bo to w tym Lwowie przeklętym nigdy nie znają miary. Do diabła wreszcie z tem miastem, które wszystkim, jak sęp żarłoczny serce wyjada, jak i mnie wyjadło. Ni mniej, ni więcej tylko dwa tysiące grobów wydeło się w tej mieścinie psiakrewskiej, a wśród nich sto trzydzieści cztery niewiadomo nawet do kogo należy? Właściwie to wiadomo; stu trzydziestu czterech smyków, bosych i tak odartych, że nawet odartych z nazwiska, porwało karabiny i poszło na śmierć. Znam cię, jeden z drugim! Tyś sprzedawał gazety pod hotelem George'a, tyś się uśmiechał do mnie pędraku słodki, prosząc o niedopałek papierosa; tyś kradł jabłka w cudzym ogrodzie, a ty, tak cichutko śpiący z raną od kuli w czole, nadaremnie udajesz niewiniątko i robisz miny, że mnie nie znasz. A któż to mi wytlukł kamieniem szybę, kiedyś się bawił w wojnę przy ulicy Małeckiego? O, chłopaki wy moje, o, cudne chłopaki, dzieci królewskie! — nie macie nazwisk, pewnie dlatego, że każde, choćby najwspanialsze, jest dla was za małe.

Gdzieindziej, w każdym innym mieście, na takim cmentarzu leżeliby w koleżeństwie złotem przynajmniej sami chłopcy. We Lwowie jest inaczej. Oczywiście... oczywiście... Tu leżą i panienki słodkie i kobiety serdeczne, pomordowane, na pozycji poległe, albo tyfusem pobite; lwice i wilczyce, a z pozoru anioły modrookie, co obłędem niezmierniej miłości dotknięte, „Polską obłąkane“, serca swoje, różom purpurowym podobne, w serca bohaterów największych zmieniły.

Miasto to straszliwe, ten Rzeczypospolitej pies wierny i czujny, nietylko swoich uwiodło czarodziejskim urokiem; wszakże na tym cmentarzu leży czterech szlachetnych Francuzów i trzech Amerykanów szlachetnych w najserdeczniejszej komitywie ze sztubakami, z których jeden był już nawet w siódmej klasie. O, Boże miłosierny!

W tej książce jedynej są obrazki. Nikt ich nie oglądnie, jak należy, bo jakżeż patrzeć przez lzy?... Widać tylko twarzyczki młodziutkie, rozweselone oczy, rozmierzwione czupryny, studenckie mundurki, lecz się to wszystko zlewa i wszystko się majączy. Jakżeż można patrzeć

na setki pomordowanych dzieci? Ja znam już kilku chłopaków dobrze, bo wciąż tę książkę przeglądam i gadam z nimi, bo takie to młode i niewinne i samotne z obrazka patrzy, jakby chudziatko najmilsze, matki szukał i wypatrywał; więc, kłamiąc niezręcznie gadam mu, że zaraz przyjdzie, bo tylko na chwilę wyszła, po łakocie dla niego. A on, chłopak cudowny, wierzy i do mnie się uśmiecha, lwowskie dziecko najdroższe.

Oto z tej książki złotej kilku przyjaciół moich, z którymi sobie gadam o naszym Lwowie: Bitschan Jerzy, nazywa się np. jeden. To mój ulubieniec, moje oczko w głowie. W niebie kochają wszyscy tego chłopaczka ślicznego, a Pan Bóg przechodząc, zawsze go po głowie pogładzi. Któż nie zna jego historii? Miał czternaście lat, kiedy napisał do ojca taki list:

„Kochany Tatusiu! Idę dzisiaj zameldować się do wojska. Chce okazać, że znajdę tyle sił, by służyć i wytrzymać. Obowiązkiem moim jest iść, gdyż mam dość sił, bo braknie ciągle ludzi do wyswobodzenia Lwowa. Jerzy“.

Raport mówi, że walczył w pierwszym szeregach. Padł od dwóch kul ekrazytowych.

O Jureczku, Jureczku! Wszyscyśmy załamali ręce a „twoim obowiązkiem“ była śmierć. Chłopczyku jedyny! Niech najbardziej złoisty promyczek słońca padnie dzisiaj na twoją mogiłę, a twojej Mamusi niech anioł otrze z oczów łzy. Niech cię Matka Boska przygarnie do siebie jak Matka i niech ucałuje twoje oczęta.

A obok patrzy na mnie z obrazka Miecio Ateński, poważny i smutny. Służył w karabinach maszynowych i poległ pod Dublanami. Miał szesnaście lat. Stefek Fok, Jan Grabski, Zygmunt Gliński, Stefan Haraszkiwicz, Tadeusz Jaszcz — razem mają coś sześćdziesiąt parę lat. Śmierć wzięła ich w ramiona, płacząc.

A cóż ty tu robisz na tym wielkim cmentarzu mały chłopczyku, który się zowiesz Wilhelm Haluza? A ileż ty masz lat? Już piętnaście? Dziecino, dziecino! Twoje serce, kulami karabinów maszynowych podziurawione, ma tyle lat, co największe bohaterstwo. O, jakiś ty śliczny na obrazku, jaki dobry! Twój kolega, Tadzio Jabłoński, wiesz co uczynił? Miał czternaście lat i tak jak ty też uciekł z domu. Walczył jak bohater, bo mówił, że chce, aby się linja bojowa „prędzej do mamy zbliżyła“. I zginął tak jak ty, tak jak ty... I Kornella Ludwiczek zginął i Władek Krysakowski i Stach Lorenz. A Franka Minowarę de Jana, co miał piętnaście lat, zamordowali Ukraińcy w Dawidowie. A Edward Mikołajski padł pod pocztą.

Zaraz, zaraz... wszystko opowiem, ale nie mogę jednym tchem, bo mię coś w gardle ścisza... Antoś Petrykiewicz miał trzynaście lat i był w drugiej klasie. Walczył na straszliwej reducie na „Górze Stracenia“. Kiedy zginął, to jak ptaszę nikomu niewinne. A Józio Walawski miał piętnaście lat...

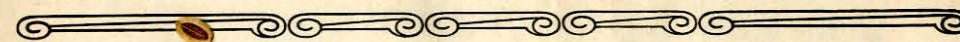
Któż spamięta ilu was tam było i w jakim wieku? Wszak i taki był, który miał zaledwie ponad lat dziesięć, lwiątko płowe. Iluż was tam było mniejszych od karabinu, to tylko Bóg jeden wie, który was przygarnął z miłością niezmierną, was i tych wszystkich towarzyszków waszych wasatych i na wojnie bywałych, szewców, ślusarzy i krawców

i te panienki, których nikt nie ucałował jeszcze, tylko matka śmierć. Oto Bentschówna Irena, — z ojca Niemca — kiedy się oddział cofa, chwyta za karabin i z wołaniem: „Bracia, za mną naprzód!“ — ginie, ugodzona kulą; Cholewianka Zofja — „szeregowiec Legji Kobiet“ — ginie śmiercią najcudowniejszą; Grabska Helena, uczenica, panienka słodka, poległa z bratem swoim Janem; Janina Prus-Niewiadomska oczyma niewinnymi z wieczności patrząca, padła od kuli, ratując ranego żołnierza; Sulimirska Felicja, taka śliczna, że się jasno czyni od spojrzenia jej na obrazku, padła od kuli; Zofja Kościeszka Wrońska walczyła w pierwszym szeregu jako „żołnierz 1 baonu 2 kompanji szturmowej“ i kule ją posiekły, dziewczynę słodką.

Zdumiona była Śmierć i przerażona, nie nawykła, aby na poboju wisku zbierać dziewczęta. Lecz że się to działo we Lwowie, nie było się czemu dziwić. Raczej co inne zdumieć ją powinno: oto czasem padali żołnierze, co bez głosu szli w bój i bez głosu umierali, śmiercią zacięcie niemą. Takich żołnierzy nie widziała nawet ona — Śmierć. To byli lwowscy — głuchoniemi.

Oto jest krótka historia tego, co się znajduje w tej książce dostojnej. Jak z książki nabożnej, należy z niej dzisiaj czytać modlitwy. Lecz nie te napisane, lecz najserdeczniejsze modlitwy bez słów za dzieci nasze umęczone, za dziewczątka śmiercią pobite, za pomordowanych księży, za tysiące żołnierzy czystych i bez zmaży.

A wy, cudowne Matki lwowskie, wspaniałe w bólu swoim i dumne ze swojej męki, szepnijcie dziś najdroższym swoim grobom i synaczkom swoim, że sterana dusza moja i serce, zgrzyzotami pomięte, napełniło się dziś jasnością i niezmierną miłością tych grobów radosnych i promienistych; a nie jedno w nich chłopię uśmiechnie się i szepnie: „nie płacz, mateczko moja... patrz jak nas wielbi i kocha ten człowiek!...“

JADWIGA GAMSKA-LEMPICKA

Dwa Miasta

*W mieście Umarłem, w zmierzchu i rano
przywarowani w rząd u bram,
wartę pełnimy nieprzerwaną
za Miasto Żywe, dane — wam.*

*Ten szereg mogił, co w mgłach drzemie,
włulony w drobne palce traw,
to nasze — lwowskie — akademje —
To szereg naszych szkolnych ław!*

*Masz polski mundur dziś, kadecie,
w polskiej ci mowie rozkaz padł?
Jam za twój mundur — na bagnecie
piers jak czerwony rozdarł szmat.*

*Czytasz, kolego, w starych kartach,
ważysz w swej myśli mądrość ksiąg?
Twa księga — jeszcze nieotwarta —
z moich zmiżdżonych padła ręk...*

*Patrzysz w zachwycie, na kolanach,
w swój twór, wstający w słońca skrach?
Jam za tę chwilę skonał w ranach,
a oczy moje zamknął piach...*

*Grzmiały pieśni wasze, huczy mowa,
tryska studencki, głośny śmiech —
za nasze, w gardła wbite słowa!
Za naszą — w bruki wsiąknię krew!*

*Z grud mogił naszych wasze domy,
wasz wawrzyn — w naszych trumnach tkwi!
A pieczętuje wam dyplomy
rektorat nasz — sygnetem krwi!*

*W Mieście Umarłym, w skwar i w chłody,
patrzący Bogu twarzą w twarz,
za Żywe Miasto Polski młodej
pełnimy wieczną, hardą straż...*

TREŚĆ DOKUMENTU

**WMUROWANEGO W KAMIEN WĘGIELNY POD POMNIK CHWAŁY
NA CMENTARZU OBROŃCÓW LWOWA W DNIU 28 KWIETNIA 1929**

Polegli w wielkim i krwawym boju, który toczyło miasto Lwów o polskość swą i ich murów i swojej ziemi, bo duszę miało zawsze polską.

A działa się ta walka w roku 1918, 1919, 1920 w pierwszych latach nowego żywota Odrodzonej Ojczyzny, gdy wolny orzeł Polski rozprostował skrzydła do lotu. Padli na polu chwały z bronią w ręku, lub umarli w szpitalach z ran, lub, doczekawszy zwycięstwa, później złożyli głowy na spoczynek wśród dawnych towarzyszy.

Leżą w tym grobie pospólnym Obrońcy Lwowa; małe orle nasze, młodzieniec, mąż dojrzały, starzec i niewiasta, jako że wszyscy pier-

siami swemi zastawiali gród ukochany. W mundurach jedni, a w zwykłym tużurku drudzy, ale wszyscy żołnierze prawi i wierni z pod sztandaru Ojczyzny. Oplakali ich współrodacy, a na ich trumnach złożyli wieńce sławy i wdzięczności, która nie przeminie nigdy.

W dniu 28 kwietnia 1929 roku, za rządów w Rzeczypospolitej Prezydenta Ignacego Mościckiego, gdy urząd Ministra Spraw Wojskowych dzierżył Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski, a Prezesem Rady Ministrów był Kazimierz Świtalski, gdy Województwem lwowskim władał Wojciech hr. Gołuchowski, arcypasterzami Diecezji lwowskiej byli ks. Bolesław Twardowski i ks. Józef Teodorowicz, a włodarzem miasta Otto Nadolski.

W dniu dzisiejszym o godzinie 10 rano Najprzewielebniejszy ks. Biskup Franciszek Lisowski uroczystie poświęcił kamień węgielny, który staraniem Stowarzyszenia Straży Mogił Polskich Bohaterów został złożony w ziemię Cmentarza Obrońców Lwowa. Stanie na nim

POMNIK CHWAŁY OBROŃCÓW LWOWA

co mówić będzie potomnym o najwyższej ofierze tych, którzy tu spoczywają: iż, jako żołnierze Leonidasa pod Termopilami położyli się tutaj na świadectwo swej gorejącej miłości Polski i na świadectwo niewzruszonej wierności Lwowa względem Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Spisano we Lwowie, dnia 28 kwietnia 1929 roku i podpisami niżej opatrzone.

CÓRKI UNJI WETERANÓW WOJNY DOMOWEJ

BIURO KRAJOWEJ
PATRJO TYCZNEJ KIEROWNICZKI

Lincoln, Nebraska U. S. A.
22 marca 1928

Do Szanownego Stowarzyszenia Straży Mogił Polskich Bohaterów.

„Córki Unji Weteranów Wojny Domowej“, organizacji, złożonej z niewiast, których ojcowie i praojcowie poświęcili swoje życie i majątki, aby ocalić Unję Stanów Zjednoczonych, zachować nasz sztandar narodowy i napowrót zjednoczyć te Stany Zjednoczone, w czterolecie od r. 1861 do r. 1865, z głęboką czcią i poważaniem wręczają niniejszem w Wasze ręce chorągiew naszej ojczyzny, z prośbą rozwinięcia jej nad grobami owych trzech naszych amerykańskich młodzieńców, pochowanych w Waszym cmentarzu, w naszym Dniu Pamiątkowym, t. j. 30-go maja, co roku.

Nasza organizacja i wszyscy nasi rodacy, którym sprawa ta jest wiadoma, wielce cenią hołd, jaki Wasza Ojczyzna złożyła naszym poległym u Was bohaterom. Wystawienie im precudnego pomnika i obchód naszego Dnia Pamiątkowego, chwytają nas za serce, a w wdzięczności

podajemy Wam dłonie przez morza jako oznakę serdecznej przyjaźni.
Niechaj Bóg naszych Ojców zachowa niezmiennie węzły bratnie, łączące
nasze wielkie Ojczyzny.

W imię Braterstwa, Miłosierdzia i Wierności

Atest:
Cassa Leonard Howe
Krajowa Sekretarka.
(Pieczęć)

Emma B. Susong
Krajowa Patriotyczna Kierowniczką.

Aprobata:
Ida H. Glasgow
Krajowa Prezydentka.

Do Szanownego Stowarzyszenia

„Córki Unji Weteranów Wojny Domowej r. 1861 — 1865“

Biurowa Krajowej Patriotycznej Kierowniczką
Mrs. Emma B. Susong

Lincoln Nebraska U. S. A.

Z rozrzewnieniem i dumą przyjmujemy wspaniałą chorągiew Waszej Wielkiej Ojczyzny i przyrzekamy, że co roku w Dniu Pamiątkowym 30-go maja, a także w dniach uroczystych świąt naszych narodowych rozwiniemy ten sztandar, jako symbol braterstwa krwi, by powiewał nad grobami szlachetnych Bohaterów Ameryki, którzy za wolność Polski swe życie oddali. Na ich grobowiec wskazując, uczyć będziemy dzieci i wnuki nasze, jak żyć i umierać należy.

Wam, zaś, Czcigodne Panie, których Ojcowie i Praojcowie poświęcili życie i mienie, by ocalić Unję i Jej sztandar, przesyłamy uścisk dłoni, podanej nam przez morza i całą duszą serdecznie dziękując za bratnie uczucia, prosimy o przyjęcie naszej książki pamiątkowej, stwierdzającej, że i nasi Bohaterzy, podobnie jak Wasi Ojcowie i Praojcowie wypełnili to, czego honor i Ojczyzna wymaga.

Miłość Ojczyzny i idea wolności łączy nasze narody, a taka łączność — jesteśmy przekonani — przetrwa wieki i nie ulegnie zmianie, a Braterstwo, Miłosierdzie i Wierność, te przepiękne hasła, będą zawsze pobudką do szlachetnych czynów.
Cześć Wam!

STRAŻ MOGIŁ POLSKICH BOHATERÓW WE LWOWIE

Lwów, dnia 29 maja 1928.

Wanda Mazanowska
wiceprezesowa

Zofja Nędzowska
sekretarka

Kazimiera Neumannowa
prezesowa

JAN ROGOWSKI

LISTOPAD 1918 R. WE LWOWIE

Pokój brzeski stwierdził dobitnie, że Austria nie liczy się zupełnie z interesami polskimi i poświęci je chętnie dla interesów ruskich, pozwalając więc snuć przywódcom ukraińskim rozległe plany budowy „Republiki Zachodnio-Ukraińskiej“, a planom tym rząd austriacki coraz bardziej szedł na rękę, wmiarę tego, jak tracił grunt pod nogami.

W lecie 1918 r. Niemcy zdawali sobie sprawę z tego, że zbliża się już ich klęska; i to również rozumieli, że z pożogi wojny światowej wstanie Polska niepodległa i zjednoczona. Nie mogąc zaszkodzić bezpośrednio zwyciężającej Francji, postanowili zadać cios naturalnej sojusznicy Francji — Polsce, utrudniając jej konsolidację przez rozpalenie wojny z Ukraińcami. Wiązały się zresztą z tem i inne ich plany, daleko sięgające. Rozumieli to dobrze, że w wyniku przegranej wojny tracą szereg cennych obszarów w Europie, a także i wszystkie kolonie. I powzięli plan stworzenia nibyto niepodległej „Republiki zachodnio-ukraińskiej“, która byłaby wyłączną domeną ich wpływów politycznych i gospodarczych, stanowiąc równocześnie dogodny pomost na wschód. W ten sposób przy jednym ogniu chcieli od razu upiec dwie pieczenie: zadać ciężki cios Polsce, a tem samem pośrednio i wpływom francuskim w Europie środkowej, a równocześnie rozszerzyć sferę swoich wpływów w Europie Wschodniej, tworząc jakby nowe obszary kolonialne dla Niemiec... I w myśl tych planów zaczęły się przygotowania, a Austria posłusznie spełniała wolę Niemiec. Zaczęto usuwać ze Lwowa i z całej Galicji Wschodniej kadry tych pułków, w których byli Polacy, a sprowadzano natomiast kadry, złożone albo wyłącznie z żołnierzy Ukraińców, albo takie, w których element ukraiński był w ogromnej przewadze. Działo się to na wyraźne polecenie władz wojskowych austriackich, które tą drogą zaczęły przygotowywać ukraiński zamach stanu. W październiku 1918 r. przygotowania ukraińskie przy pomocy czynników austriackich posuwały się szybko naprzód, Ukraińcy chcieli niespodziewanym napadem zaskoczyć Polaków i opanować miasto Lwów, jako ośrodek kraju.

A we Lwowie istniała już kadra armji polskiej, utworzona na skutek rozkazu „Komisji Wojskowej“ Rady Regencyjnej w Warszawie. W chwili krytycznej komendantem tej kadry był kp. Zdzisław Tatar-Trzeźniowski, dowódcą obwodu lwowskiego był kpt. Kamiński, a oficerem placu ppor. dr. Biegański. Garstka wojskowych polskich, nie przekraczająca liczby kilkuset ludzi, skupiała się w następujących grupach: „Polska Organizacja Wojskowa“, „Polski Korpus Posiłkowy“, „Polskie Kadry Wojskowe“, „Wolność“ i t. p. W „Polskiej Organizacji Wojskowej“ skupili się byli legionści I Brygady, a komendantem Okręgu został na kilka tygodni przed zamachem porucznik Ludwik de Laveaux, który potrafił uchwycić w karby członków organizacji, tak że przedstawiała ona wcale pokaźną siłę militarną. W organizacji „Wolność“ skupiała się garstka oficerów przeważnie służących w b. armji austriackiej.

„Polskie Kadry Wojskowe“, założone w 1918 r., miały skupić jednostki wojskowe, służące w różnych armjach zaborczych, a gotowe podjąć walkę z centralnymi zaborcami, w których widziały głównych wrogów Polski.

Dużą ruchliwość okazała „Polska Organizacja Wojskowa“. Komentant P. O. W. por. Ludwik de Lavaux, mając wiadomości o grożącym zamachu ukraińskim, zaczął się porozumiewać już o godz. 3 po południu, dnia 31 października 1918 r. z kpt. Mączyńskim, komendantem organizacji „Polskie Kadry Wojskowe“ — w celu współdziałania. Następnie por. de Lavaux zarządził mobilizację wszystkich sił „Polskiej Organizacji Wojskowej“ do domu Akademickiego przy ul. Senatorskiej. Również za jego staraniem doszła do skutku konferencja przedstawicieli wszystkich organizacji wojskowych. Konferencja ta odbyła się o godz. 6 wieczorem 31. X. 1918, w domu i pod przewodnictwem majora Śniadowskiego, jako najstarszego wówczas polskiego oficera we Lwowie. Prócz majora Śniadowskiego byli obecni: kpt. Mączyński, kpt. Kamiński, jako przedstawiciel organizacji „Polski Korpus Posiłkowy“, porucznik de Lavaux i por. Aleksander Kron, jako przedstawiciele P. O. W. Ponadto brał w tej konferencji udział kpt. Pieracki, wysłany przez pułk. Roję do Lwowa, do specjalnych zadań. Por. de Lavaux przedstawił groźbę sytuacji, domagał się wspólnej akcji i uprzedzenia zamachu ukraińskiego. Wniosek jednak kpt. Pierackiego — wybrania wspólnego komendanta — upadł. Nie doszło do zgody w sprawie współdziałania. W kilka godzin potem nastąpił zamach ukraiński, a istniała wszelka możliwość uprzedzenia tego zamachu.

Niestety, brak zgody, obawa przed ryzykiem, obaliły zbawienny plan por. de Lavaux i naraziły sprawę polską na poważne straty.

W nocy z 31 października na 1 listopada 1918 r. wyruszyły oddziały ukraińskie, ażeby zająć miasto. Dokonały tego oddziały piechoty pułków Nr. 15 (Tarnopol), Nr. 19 (Lwów), Nr. 41 (Czerniowce) i Nr. 30 (bataljon strzelców). Oddziały te, z których usunięto i rozbrojono przedtem Polaków, wyruszyły z koszar przy ul. Jabłonowskich, dalej przy ul. Piotra i Pawła, tudzież ul. Zyblikiewicza.

Całą akcją kierował sztab ukraiński z atamanem Dymitrem Witowskim na czele. Sztab ów urzędował przy ul. Rutowskiego 22, w Domu Narodnym, na III piętrze, w salach szkolnych. I tam, w ową pamiętną noc z 31 października na 1 listopada, oczekiwali oficerowie ukraińscy, w największym napięciu nerwowym, wieści z miasta... Spodziewali się oporu polskiego. Tymczasem o świcie zaczęli przybywać posłańcy i jeden po drugim przynosili wieści tak radosne dla Ukraińców, że zajęcie miasta udało się nadspodziewanie gładko.

Obsadzili Ukraińcy Namiestnictwo, Wydział Krajowy, Magistrat, Policję, Poczte, Dworzec kolejowy. Na wieży ratusza zatknięto chorągwie o żółto-niebieskich barwach ruskich.

Olbrzymia przewaga w materiale ludzkim i w materiale technicznym była po stronie ukraińskiej.

Wszystkie organizacje polskie posiadały w dniu 1 listopada rano 64 karabinów najrozmaitszych systemów i amunicji bardzo niewiele.

Siły Ukraińców 1 listopada można ocenić co najmniej na jedną brygadę żołnierzy. Zdawało się, że bohaterski poryw garstki młodzieży polskiej powinien być złamany i zduszony natychmiast. A jednak stało się inaczej. Ukraińcy przedstawiali wielką masę, ale masa ta miała w sobie ciężar i bezwładność bryły. Odnosi się wrażenie, że Ukraińcy nie wiedzieli zupełnie, co mają robić. Potrafili przygotować, przy pomocy władz austriackich — i wykonać zamach bardzo sprytnie, ale z chwilą, gdy zetknęli się z oporem ludności, stracili głowę. Inicjatywa przeszła odrazu w ręce polskie, a wieść, że „legjoniści bronią się w szkole Sienkiewicza“ lotem błyskawicy obiegła miasto... Walka zawrzała, na szalę wypadków rzucono miecz.

1 listopada została utworzona po stronie polskiej Komenda Naczelna. Stało się to w ten sposób, że porucznik de Lavaux zaprosił do siebie uczestników wczorajszych konferencji. Przybyli również por. dr. Świński, por. Klinger, kpt. Rożen i wielu innych.

I dopiero na tej konferencji oddano naczelne dowództwo kpt. Czesławowi Mączyńskiemu i ułożono skład Komendy Naczelnej.

Z tą chwilą powstało jednolite kierownictwo wojskowe, a obrona Lwowa poczęła tężeć, wzmagać się, krzewić, by dojść do pełnego zwycięstwa.

Przed brzaskiem dnia 1 listopada udał się por. Feldstein z 12 podkomendnymi, odzianymi w cywilne stroje, po broń, do koszar Policji, przy rogatce Gródeckiej. Dysponowała wyprawa ta jednym jedynym rewolwerem. A jednak garstka ta zabiera 7 karabinów i amunicję; dąży następnie na Dworzec Czerniowiecki, atakuje Ukraińców, wyładowujących właśnie z wagonów broń i amunicję, rozpedza ich, zabiera zapasy bojowe i wraca z triumfem do szkoły Sienkiewicza. Zdobyta broń i amunicja przydały się natychmiast, bo Ukraińcy przypuścili potężny atak do szkoły; atak ten został odparty, a co więcej, w ręce polskie wpadł karabin maszynowy, który zaraz skierowano przeciwko atakującym.

Tego samego dnia wyruszył kpt. Trzeźniowski z porucznikami Feldsteinem i Mileckim w kierunku Rzesny Polskiej, przebił się przez linię ukraińską i uwiózł z pozycji 3 armaty, naboje i magazyn mundurów. Zawiązek polskiej artylerji był stworzony.

Rozmach pełen werwy i inicjatywy cechuje poczynania polskie.

To samo obserwujemy także w innych punktach oporu sił polskich, np. w Domu Techników, przy ul. Issakowicza, który stał się drugim ogniskiem zbrojnej akcji polskiej. Tam znajdowało się pamiętnej nocy z 31 października na 1 listopada około 30-tu członków „Polskiej Organizacji Wojskowej“, podobnie jak ich koledzy w szkole im. Sienkiewicza bez broni i nabojów. W biały dzień rusza ta garstka na Politechnikę i zabiera karabiny i amunicję, złożoną w magazynie szpitalnym. A wtedy por. Mond z oddziałem liczącym 7 ludzi obsadza remizę tramwajową jako trzeci punkt obronny miasta.

Tymczasem postępowała naprzód organizacja Naczelnej Komendy obrony Lwowa. Kpt. Czesław Mączyński umieścił Naczelną Komendę na ul. Grunwaldzkiej 8, później 9, gdzie pozostała ona aż do chwili oczyszczenia Lwowa z wojsk ukraińskich.

Przez cały czas obrony Lwowa głównym punktem skupienia sił

polskich, miejscem zaopatrzenia, postojem rezerw i t. d. była Szkoła Sienkiewicza. Sprawował tam komendę kpt. Baczyński, a niebawem główną rolę odgrywać tam począł znakomity oficer kpt. Boruta-Spiechowicz.

Dnia 2 listopada akcja oddziałów polskich doprowadziła do opanowania kilku nowych, niezmiernie ważnych punktów miasta, z których uczyniono prawdziwą podstawę operacyjną.

Przedewszystkiem zwrócono uwagę na Dworzec kolejowy. Porucznicy Abraham i Kułakowski otrzymali rozkaz uderzenia i zajęcia Dworca. Por. Abraham miał uderzyć od ul. Janowskiej na zabudowania Dworca Kleparowskiego. Grupa por. Kułakowskiego miała uderzyć z ul. Kordeckiego na kompleks ogrzewalni.

Łącznie z walką o dworzec rozwijała się także akcja polska o opanowanie magazynu amunicyjnego, który wreszcie zajął oddział por. Wołaka — bez strzału, atakiem na bagnety. Dworzec kolejowy zajmują 2 listopada oficerowie: Szram, Jankowski, Zygmuntowicz, Kolbuszowski, Siemaszko, de Laveaux i Szczerski z małą grupą chłopaków. Wyparto następnie Ukraińców i z Dworca Czerniowieckiego i mimo późniejszych zaciętych ataków ukraińskich Dworzec kolejowy utrzymano, a tem samem zapewniono sobie łączność z zachodem. Zajęcie dworca było wydarzeniem bardzo ważnem i pod względem taktycznym znakomicie wzmocniło sytuację polską.

Dnia 3 listopada nastąpiło rozszerzenie terenu polskiego i linje polskie objęły Technikę, cerkiew Jura, Gródeckie po koszarach Ferdynanda, ogród Jezuicki, ul. Sapiehy i sięgnęły aż do końca ul. Wóleckiej. W nocy Ukraińcy przypuścili gwałtowny atak do Dworca Głównego; atak krwawo odparto. Zginął wówczas oficer Kolbuszowski, a szereg oficerów i żołnierzy odniosło rany.

Dnia 4 listopada oddział por. Romana Abrahama zdobył Górę Stracenia. W tym dniu nastąpił podział terenu polskiego na pięć odcinków.

I. Odcinek: ul. Potockiego, Lenartowicza, Pełczyńska — komendant por. Dr. Bujalski;

II. Odcinek: Nowy Świat, Karpińskiego, Mickiewicza — por. Świążawski;

III. Odcinek: Na Błonie, plac Bilczewskiego, Leona Sapiehy — kpt. Łodziński, rtm. Cieński;

IV. Odcinek: Gródecka, Na Błonie — kpt. Majewski, kpt. Pieracki;

V. Odcinek: Gródecka, Potockiego — kpt. Baczyński.

Odcinki tworzą dwie grupy. Komendantem I. grupy był kpt. Tatar-Trześniowski, komendantem II. grupy kpt. Boruta-Spiechowicz.

Ustalać się zaczęły na linii polskiej zasadnicze punkty oporu. I tutaj należy wymienić gmach poczty, o który toczyły się krwawe walki. Zdobyto Seminarjum Ruskie, przytykające do poczty i stworzono doskonałą pozycję zaczepną i odporną. Ataki ukraińskie na Seminarjum odparto szczęśliwie, a mały oddziałek polski wdarł się nawet do parteru poczty. Na piętrach górnych bronili się Ukraińcy dalej, a nawet wyparli chwilowo oddział polski z parteru. Potem jednak znowu parter i część pierwszego piętra przeszła w ręce polskie, na górnych zaś piętrach wybuchł pożar. Dnia 9 listopada przystąpił kpt. Trześniowski do

generalnego ataku. Atak prowadzono od strony ul. Kopernika, Sykstuskiej i ogrodu Jezuickiego. W walkach tych odznaczyli się oficerowie: por. Dzeduszycki, ppor. Feldstein, ppor. Schleyen, chor. Wasilewski, wachm. Wiktor, ppor. Dworski i Massar oraz ppor. Ważny, który wysadził z prawdziwą brawurą bramę gmachu pocztowego od ulicy Sykstuskiej. Piękną kartę w dziejach obrony Lwowa posiada oddział por. Abrahama, — oddział „Straceńców“. Zajmuje ten oddział Dom Inwalidów, browar akcyjny, koszarę trenu, szpital epidemiczny, ulicę Kleparowską i inne ulice; odpięra zaciekle ataki ukraińskie, wytrzymuje huraganowy ogień artylerji ukraińskiej i karabinów maszynowych. Oddział por. Abrahama należy do bardzo zasłużonych oddziałów w obronie Lwowa.

Komendant Mączyński nie szczędzi mu słów swego uznania w swoich wspomnieniach wojennych „Boje Lwowskie“. Oddział ten często wspierał także i inne odcinki. Zacięte np. boje staczał o sławny w dziejach obrony Lwowa most kolejowy, wiodący z ul. Źródlanej na Graniczną. Most ten przechodził pięciokrotnie z rąk do rąk; utrzymano go wreszcie w rękach polskich. W dniu 21 listopada jako centrum linii bojowej ostrzeliwuje oddział silnie przeciwnika przez godzin kilkanaście, a następnie na wieść o cofaniu się Ukraińców rusza ku miastu i zajmuje ratusz.

Oficerowie oddziału, Abraham i Józef Mazanowski weszli na wieżę ratuszową i zdjęli ukraińską chorągiew, jaka powiewała tamże przez trzy tygodnie.

Po zajęciu ratusza Abraham ruszył na Wysoki Zamek, opanował go i zdobył tam dwie baterje ukraińskie. Znaczną część obsługi tych baterji wzięto do niewoli, a byli to ciekawi „Ukraińcy“, bo władający jedynie językiem niemieckim, o berlińskim akcencie. Już ten fakt świadczy wyraźnie, że Niemcy czynnie pomagali Ukraińcom.

Również zacięte walki staczała placówka „Bema“. W walkach tych odznaczyli się ppor. Wojciech Kułakowski, ppor. Czarnecki i por. Szwarzenberg - Czerny.

Z ważniejszych wydarzeń na placówce „Bema“ wymienić należy szczęśliwie odparty atak ukraiński w dniu 4 listopada, przyczem ppor. Kułakowski zdobył karabin maszynowy. Oddział „Bemaków“ dążył do zajęcia koszar Ferdynanda przy ul. Gródeckiej. Koszary te były silnie obsadzone przez wojska ukraińskie. Wśród zaciętej walki zajął oddział polski stajnie i zabudowania obok koszar, ale głównego gmachu, bronionego zaciekle, opanować nie zdołał. W czasie tych walk odniósł śmiertelną ranę ppor. Kułakowski, który zmarł w kilka dni potem na Politechnice.

Akcja ofenzywna oddziału doprowadziła do zajęcia ulic Rappaporta i Jachowicza. W nocy z 21 na 22 listopada ruszyły oddziały placówki „Bema“ naprzód i zajęły plac św. Ducha, Dyrekcję Skarbu i Główny Odwach.

Walki pełne inicjatywy staczała załoga szkoły kadeckiej. Szkołę tę zajął por. Bieńkowski dnia 3 listopada i odtąd stała się ona jedną z bardzo ważnych placówek polskich na południowo-zachodnim odcinku frontu. Placówka ta była atakowana ogniem artylerji ukraińskiej i mi-

nierek. Koło południa 15 listopada rozległy się gwałtowne eksplozje koło szkoły kadeckiej, wskazujące wyraźnie, że nieprzyjaciel skierował uwagę swoją na tę placówkę i dąży do jej zajęcia. Gwałtowny ogień artyleryjski był przygotowaniem generalnego ataku. Atak ten nastąpił 17 listopada. Generalny atak ukraiński w dniu tym wykonany siłami około 700 Ukraińców, został odparty i skończył się zupełną klęską Ukraińców. Oddział polski zajął park Stryjski, plac Powystawowy i ul. Poniatowskiego, zabrał jeńców i sporą ilość zdobyczy wojennej. Było to jedno z największych zwycięstw w czasie walk o Lwów.

Inna placówka polska mieściła się w Dyrekcji Kolejowej przy ul. Zygmuntowskiej, zajętej w nocy z 5 na 6 listopada przez oddział por. Rogozińskiego i ppor. Sochackiego. Placówka ta była stale obleżona przez Ukraińców, którzy jednak mimo szalonych wysiłków, nie potrafili opanować gmachu Dyrekcji.

W odcinku Kleparowa i Zamarstynowa walczył oddział por. Walerjana Sikorskiego i Wilhelma Starcka. W dniu odbicia Lwowa walczył oddział Sikorskiego, złożony z 200 ludzi i 3 karabinów maszynowych z przemagającą siłą, dążącą do oskrzydlenia Polaków od strony Zboisk. Wsparty oddziałem Kopcja, operującym od strony Rzęsny Polskiej, utrzymał się Sikorski na pozycji.

W odcinku szkoły Konarskiego dowodził kpt. Tadeusz Łodziński (Korwin), który przesunął linie polskie w ogród Jezuicki kierując się na Dyrekcję kolejową. Dnia 5 listopada — dwukrotnie, rano i wieczorem, szli Ukraińcy do ataku przez ogród Jezuicki. Za pierwszym razem atak krwawo odparto. Za drugim razem załamała się poważnie nasza linja. Wtedy ppor. Świstelnicki na aucie ciężarowym runął w środek walki, podjechał aż pod Dyrekcję Policji i na plac Smolki, wznecając popłoch wśród Ukraińców.

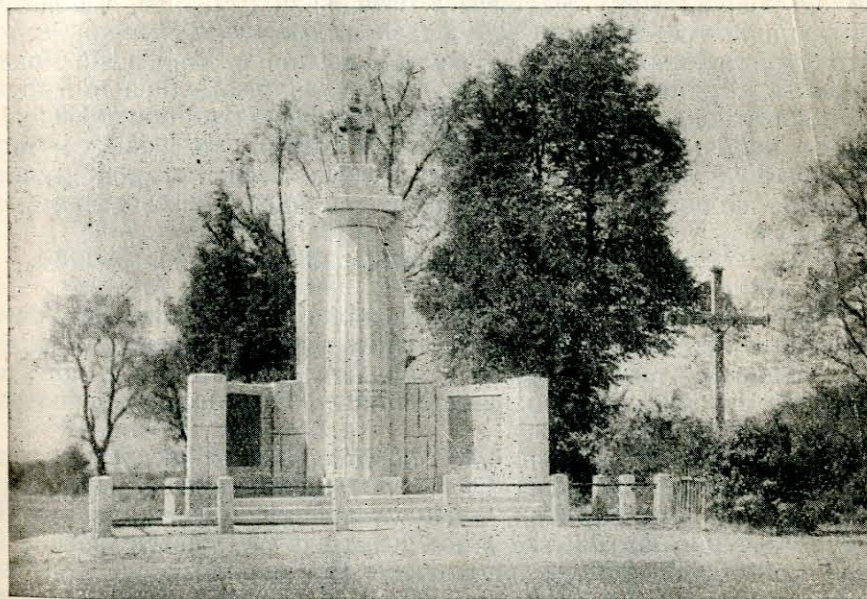
Komendę odcinka szkoły Konarskiego objął w następnych dniach rotmistrz Michał Pomian-Cieński, a kpt. Łodziński przeszedł do artylerji, biorąc czynny udział w organizowaniu tej broni, tak bardzo potrzebnej dla oddziałów polskich.

Ważnymi punktami oporu wojsk ukraińskich były koszary im. Ferdynanda przy ul. Gródeckiej i gmach Sejmu. Mimo bardzo energicznych wysiłków ze strony polskiej, Ukraińcy zdołali utrzymać się w gmachu koszar. A jednak walki te, jakkolwiek nie przyniosły sukcesu, są bardzo pięknym dowodem inicjatywy polskiej i tężyzny żołnierskiej. W dniu 11 listopada artylerja rozpoczęła silny ogień na kompleks koszar, ażeby przygotować atak generalny. Powstał jednak pożar magazynów sanitarnych i to w dużej mierze osłabiło natężenie akcji polskiej. Gdy nie powiodło się opanowanie kościoła św. Anny, który mógł stać się naszą redutą, zmuszającą koszary Ferdynanda do kapitulacji, wtedy powzięto śmiały plan wysadzenia koszar w powietrze.

Akcją minierską kierował por. Olechowski. Oddział saperów przeszedł kanałami od ul. Kraszewskiego przez ogród Jezuicki ul. Zygmuntowską i Kaźmierzowską — do miejsca oznaczonego i podłożył miny. Wybuch nastąpił tuż przed 6 rano dnia 18 listopada. Niestety jakaś wadliwość w kanałach, czy może pośpiech w robocie spowodował, że koszary nie wyleciały w powietrze: — miny eksplodowały nie pod bu-

Pomnik Amerykanów i katakumby

Pomnik na Persenkówce

dynkami, ale na podwórzu. Koszary zaczęły się palić. Przy zamieszaniu oddziały „Bema” wtargnęły na parter głównego budynku.

Drugim bardzo ważnym punktem oporu wojsk ukraińskich była Cytadela, położona na niedostępnym wzgórzu i właściwie panująca nad miastem swojemi bastjonami i grubemi murami głównego gmachu.

Przez trzy tygodnie trwały zacięte walki, któremi oddziały polskie nekwały przeciwnika, aż ostatecznie zajęły bastjon, panujący nad ul. Bogusławskiego i Pełczyńską. Atak na ten bastjon przygotowała artylerja, bijąc weń granatami, które uczyniły w murach potężne wyłomy. W walkach o bastjon polegli ppor. Sochacki i podchor. Henryk Pollak. Ukraińcy jednak, mając silne oparcie w Cytadeli, zdołali bastjon odzyskać.

Innymi punktami oporu Ukraińców były wymienione już koszary przy ul. Jabłonowskich, przy ul. Piotra i Pawła, tudzież Zyblikiewicza; wreszcie Wysoki Zamek, gdzie stanowiska swoje miała artylerja ukraińska.

ODSIECZ.

W tych warunkach toczyła się walka, przerywana rozejmami przez przeciąg trzech tygodni. Wszelkie układy z Ukraińcami nie doprowadziły do niczego; spór musiał być rozstrzygnięty orężem. Bez pomocy z zacho-
du siły polskie były za słabe, ażeby wyrzucić Ukraińców z miasta.

W Krakowie, na rozkaz „Komisji Likwidacyjnej” rozpoczął generał Roja organizację oddziałów, które miały ruszyć na odsiecz Lwowa. Wreszcie podpułkownik Stachiewicz oswobodził Przemyśl, za nim podążył podpułkownik Tokarzewski na czele oddziałów 4 i 5 pułku piechoty. Można wyobrazić sobie radość, jaka zapanowała w Komendzie Polskiej we Lwowie, gdy otrzymała ona list z Przemyśla, pisany dnia 16 listopada godz. 1,20 a donoszący, że „ekspedycja w sile 1 bataljon (500 ludzi), 1 baterja artylerji (4 działa), 1 pluton kawalerji (38 ludzi), 1 pociąg pancerny, dwa wagony amunicji dla Lwowa i jeden wagon granatów ręcznych — najpóźniej w poniedziałek 18 bm. godz. 6 wieczorem odjedzie z Przemyśla”.

Podpisany: *Tokarzewski* ppułk. i dow. ekspedycji.

Odsiecz ta dotarła do Lwowa wieczorem 20 listopada. Podpułkownik Tokarzewskiego powitał na dworcu komendant Mączyński. Odsiecz zawazonowano w pięć pociągów. Transport, poprzedzany i zamykany rozdzieloną na dwie części pancerką, przebył całą drogę z jedną małą potyczką pod Sądową Wisznia.

Odsiecz liczyła ogółem 140 oficerów, 1228 żołnierzy, 8 armat, 79 wozów, 507 koni. Składały się na nią: jeden bataljon 5 pułku Legjonów z majorem Paszkowskim, krakowska Legja oficerska z mjr. Hupertem, kompanja jarosławska z por. Kaszą (z niej zaczęto później formować pułk 4-ty), plutony przemyskie 10 p. z oddziałem karabinów maszynowych, dwie baterje (8 armat) pod dow. majora Knolla - Kownackiego, pluton ułanów pod por. Kniazioluckim, pociąg pancerny pod dow. kpt. Hickiewicz. W liczbie tej było 730 karabinów.

Plan odbicia Lwowa opracował Mączyński wspólnie z komendantami grup w czasie zawieszenia broni z Ukraińcami, jakie miało miejsce

od 18 do 21 listopada. Komendę taktyczną nad miejscowemi siłami lwowskiemi objął Tokarzewski i przyjąwszy plan Mączyńskiego, nakazał generalny atak punktualnie z chwilą zakończenia rozejmu, t. j. 21 listopada o godz. 6-tej rano.

Siły polskie były podzielone na następujące grupy: grupę północną, środkową, grupę Cytadeli, południową i wschodnią. W skład grupy północnej wchodziły oddziały ppor. Starcka, por. Sikorskiego i 200 ludzi z pułku ppułk. Tokarzewskiego, jedna baterja własna, jedna baterja przemyska. Zadaniem tej grupy było zabezpieczenie peryferji miasta na północy, w kierunku na Zboiska. Gros sił miało się zwrócić na zajęcie Lwiej Góry i Wysokiego Zamku.

Grupa środkowa obejmowała: załogę dworca, szkoły Konarskiego, por. Abrahama i 50 ludzi z grupy przemyskiej pod komendą por. Pomiana. Zadaniem tej grupy była demonstracja na froncie. W miarę postępu akcji grupy północnej — miała zajmować dzielnicę żydowską w kierunku na Stary Rynek.

Zadaniem grupy Cytadeli pod komendą kpt. Trześnińskiego — był atak na Cytadelę, względnie osaczenie jej od strony ul. Kopernika, Pełczyńskiej i Supińskiego. Najcięższe zadanie miała grupa południowa, a mianowicie: zajęcie ruchem okalającym Żelaznej Wody, Góry św. Jacka, dalej koszar Jabłonowskich i ul. Zyblikiewicza. W skład tej grupy wchodziły: obsada odcinka pierwszego, kawalerja przemyska i lwowska, oddziały ppułk. Tokarzewskiego (200 ludzi), jedna baterja przemyska.

Grupa wschodnia pod komendą kpt. Boruty miała współdziałać przy zajęciu Góry św. Jacka, zając Pohulankę i przez cmentarz Łyczakowski sięgnąć w ul. Łyczakowską, a następnie posuwać się ku miastu.

Równocześnie przemyski pociąg pancerny miał zająć dworzec Podzamcze, pomagając przy zajęciu Wysokiego Zamku i dotrzeć aż do dworca Łyczakowskiego. Lotnicy mieli pomagać pod Wysokim Zamkiem, górą św. Jacka i Cytadelą.

O godz. 6-tej rano rozpoczęła się akcja.

Na północy Sikorski runął z impetem; zmiotł pierwszą i drugą linję placówek ukraińskich, lecz na trzeciej utknął; łamać ją począł powoli, zacięcie. Grupy południowa i wschodnia zajmują Pohulankę, następnie ruszyły na koszary kawalerji poza roгатką Łyczakowską i przez cmentarz Łyczakowski na koszary w ulicy św. Piotra i Pawła. Zadanie swoje wykonały świetnie i zajęły w ciągu dnia całą okolice, aż po cmentarz i dworzec Łyczakowski.

Ukraińcom zagroziło zupełne odcięcie i wobec tego Komenda ukraińska zarządziła zupełny odwrót swych wojsk ze Lwowa. Stało się to w nocy z 21 na 22 listopada.

Równocześnie wszystkie oddziały polskie ruszyły do ataku i nie pozwoliły przeciwnikowi zabrać materiału wojennego, który w znacznej ilości wpadł w ręce polskie.

Nadszedł pamiętny dzień 22 listopada 1918 r. — dzień wyzwolenia Lwowa i wielkiej, nie dającej się opisać, radości miasta. Po oswobodzeniu całego miasta od wroga wydał ppułk. Tokarzewski rozkaz pochwalny do wojsk, w którym powiada:

„Żołnierze!

Pod naporem waszych bagnatów pierzchły nieprzyjacielskie wojska, które przed 22 dniami opanowały Lwów. Broniąc całości i niepodległości Polski spełniliście swój obowiązek, oswobadzając z pod jarzma brutalnej przemocy miasto Lwów, zaskarbiliście sobie wdzięczność mieszkańców odważnym, orężnym czynem zyskaliście sławę.

W tej radosnej chwili dziękuję w imieniu służby oficerom i żołnierzom podległych mi grup, ekspedycyjnej i lwowskiej, jakoteż kolejarzom przemyskim, którzy brali udział w ekspedycji i wnoszą okrzyk na cześć tego, który sprawił, że Polsce w chwili odrodzenia nie brakuje sił na odparcie wszystkich ataków gwałtu.

Niech żyje Naczelnny Wódz Wojsk Polskich — Józef Piłsudski!

GROBY DOWÓDCÓW I DZIAŁACZY

Końcowe cyfry rzymskie oznaczają kwaterę, arabskie numer grobu

Bastyr Stefan od 2. XI. 1918 aż do końca wojny polsko - ukraińskiej organizator i dowódca lotnictwa. XVIII, 1734.

Cieński Michał Pomian ppułk. od 9. XI. 1918 do 22. XI. 1918 komendant III. odcinka, potem aż do końca wojny polsko - ukraińskiej dowódca 1 p. Strzelców Lwowskich (obecnie 39 p. Strz. Lw.). XX, 1830.

Cieński Tadeusz, senator Rzplitej Polskiej, b. prezes Rady Narodowej we Lwowie, jeden z najzasłużeńszych obywateli Małopolski. W listopadzie 1918 stanął na czele Lwow. Komitetu Obrony Narodowej, dwukrotnie aeroplanem odbywał podróż celem przyśpieszenia pomocy przeciw Ukraińcom. Na zagrody dla inwalidów darował wieś Czystopady 350 morgów. II, 54.

Dzieduszycka hr. Dulebianka Maria, niestrudzona działaczka społeczno - polityczna, znana we Lwowie przez tysiące osób, zwłaszcza podczas inwazji rosyjskiej i okupacji ukraińskiej, niosła słowa pociechy, otuchy, wytrwania. Spełniając misję Czerwonego Krzyża wraz z T. hr. Dzieduszycką i M. Opieńską celem ulżenia doli jeńców polskich w Stanisławowie, Mikułińcach, Tarnopolu i Złoczowie, zaraziła się tyfusem, podobnie jak hr. T. Dzieduszycka i przyplaciła życiem swe poświęcenie. Czcząc jej zasługi Rada m. Lwowa nazwała jej imieniem jedną z ulic Lwowa. I, 6.

Dulebianka Maria Dzieduszycka hr. Feodozja, b. zasłużona na polu społecznym, artystka pendzla, serdeczna przyjaciółka po sercu i myśli Marii Kopnopnickiej, towarzyszyła Marii Dulebiance i, niosąc pomoc jeńcom, zmarła, zaraziwszy się tyfusem. I, 5.

Hausner Ryszard, od 22. XI. 1918 do końca wojny polsko - ukraińskiej dowódca 2 p. Strzelców Lwowskich (obecnie 39 p. Strz. Lw.). XXI, 1878.

Iwaszkiewicz Waclaw, gen., od 19. III. 1919 dowódca armii „Wschód“ w walkach z Ukraińcami i bolszewikami. II, 56.

Kessler Edmund, gen. W. P., od 19. III. 1919 szef sztabu dowództwa „Wschód“ (gen. Iwaszkiewicza). II, 57.

Lapiński - Niński Stanisław, płk., obrońca Lwowa i wszystkich polskich rubieży, szef sztabu dowództwa Obrony Lwowa, Wielkopolanin, członek Związku Strzeleckiego, legionista, uczestnik w bitwach I. brygady pod Nowym Korczynem, Opatowcem, Krzywopłotami, Limanową, Łowczówkiem, Kamieńcem, Konarami, Ożarowem, Jeziercami, Kościuchnowką i in., kilkakrotnie ranny. Znakomity strategik, odznaczony ord. Virtuti Militari i dwukrotnie Krzyżem Walecznych. I, 32.

Rozwadowski Tadeusz, od 22. XI. 1918 do 19. III. 1919, naczelnny dowódca w wojnie polsko - ukraińskiej. II, 60.

Sniadowski Marcei Jastrzębiec, legionista I. brygady, od 4. X. 1918 organizator i dowódca całej artylerji powstałej i walczącej we Lwowie. II, 58.

Dr. Skarbek hr. Aleksander. Nader zasłużony obywatel - patriota i gorliwy organizator obrony Lwowa. II, 55.

Trześniowski Zdzisław Tatar, dowódca I. załogi obrony Lwowa w szkole Sienkiewicza. I, 24.

Groby cudzoziemców

Amerykanie. — grób ozdobiony pięknym pomnikiem. Amerykanie służyli jako lotnicy eskadry imienia T. Kościuszki pod komendą pułownika W. P. Cedric E. Faunt - Le Roi i przyczynili się wielce do rozgromienia armji Budiennego. Z 16 lotników 13 powróciło do swej ojczyzny, trzech zaś poległo: Edmund Graves, Arthur Kelli i Mac Callum.

Francuzi. Z 17 Francuzów poległych w walkach za Polskę, 16 zwłok przewieziono do Francji, pozostały zwłoki jednego sierżanta Jean'a Larget'a.

Groby zbiorowe

Legia Akademicka Warszawska, składająca się niemal wyłącznie z warszawskiej młodzieży akademickiej, wchodziła w skład grupy operacyjnej gen. Romera (4 tys. żołn.). Oddział ten przybył na rozkaz Naczelnika J. Piłsudskiego w styczniu 1919 z Lublina i był najliczniejszy.

14 Legionistów. Skutkiem wybuchu miny w Marjówce zginęło 14 żołnierzy 5 p. p. Legionów z 13 kompanji kapitana Dechu. Dowodził nimi podchorąży, któremu wybuch oderwał nogi.

Poznańczycy, groby poległych z samodzielnej kompanji t. zw. Poznańsko - Lwowskiej pod wodzą por. Ciaciucha. W kompanji tej karabinami maszynowymi dowodził Marchwiński.

Rarańcza, Karpacka II. Brygada Legionistów, którzy od 1914 r. walczyli z Rosją, a w krwawym proteście przeciw pokojowi w Brześciu zerwali się pod wodzą pułk. Józefa Hallera dnia 15. II. 1918 do boju z Austrią i polegli pod Rarańczą. I, 1.

Zadwórzacy. W walce pod Zadwórzem dnia 17. VIII. 1920 r. bohaterską piersią zasłaniając Lwów przeciw nawałce Budiennego, na ołtarzu miłości Ojczyzny złożyło młode życie w ofierze 318 bohaterów, pochowanych tamże we wspólnej mogile. Z tych 5 rozpoznanych sprowadzono i pochowano na cmentarzu Obrońców Lwowa.

Miechońskich rodzina: Jan (ojciec), Antonina (matka), Leopold (syn legionista), Józef (syn), Marja (córka) — wymordowani dnia 7. XI. 1918 za miłość Ojczyzny. I, 1.

Nieznanych 5 z Persenkówki. Staraniem Związku Obrońców Lwowa ekshumowane zostały w 1918 r. zwłoki 5 obrońców Lwowa z Persenkówki, gdzie odbywały się najzaciętsze walki i pochowane we wspólnej mogile, znajdującej się w środku łuku tworzącego Pomnik Chwały. W liczbie owych 5 zwłok znajdują się zwłoki ś.p. Włodzimierza Słowińskiego.

Kobiety

Balzer Józef (pseudonim kobiety), rodem z Wiednia, lat 21, walczyła na pozycjach najniebezpieczniejszych, zawsze w pierwszym szeregu na placówce Bema. Przy niej walczył 14-letni nieznany ochotnik. Oboje polegli na posteruku. IV, 192.

Legjonistka nieznana, grób legjonistki, kobiety nieznanej z 2 p.p. Strzelców Lwowskich.

Najmłodszy

Petrykiewicz Antoni, lat 13, uczeń II klasy gimn., najmłodszy z obrońców Lwowa, walczył na „Górze Stracenia“ i na Persenkówce, gdzie ranny, zmarł 15 I. 1919. Pochowany w katakumbie 4.

Bitschan Jerzy, syn z 1-o małż. Aleksandry Zagórskiej, kometantki Ochotn. Legji Kobiet, lat 14, jeden z najdzielniejszych obrońców Lwowa. Zwłoki spoczywają w katakumbie 3.

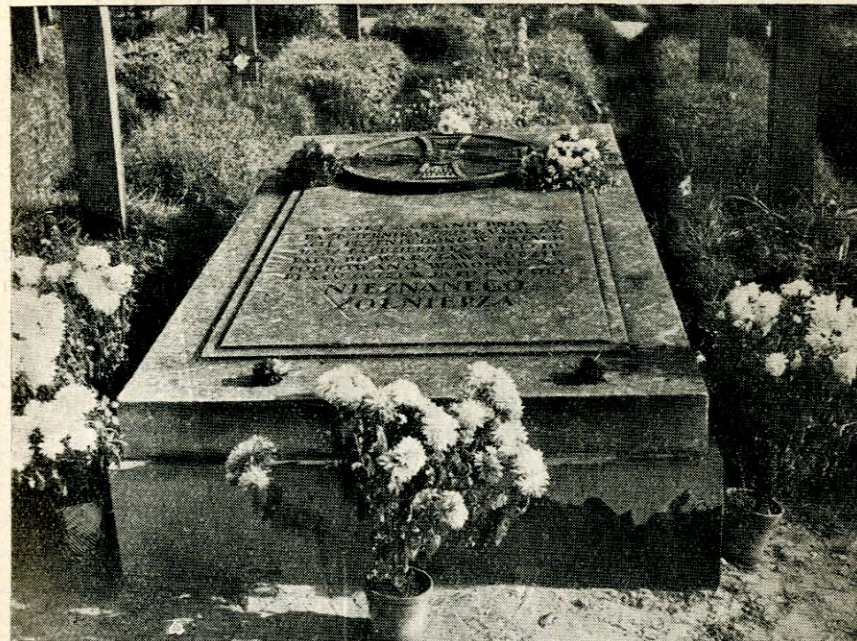
CI, CO SPOCZĘLI W KATAKUMBACH

I. Katakumba: Battaglia br. Andrzej, lat 23, student praw, Legj., plutonowy, komendant pierwszej patroli. Buryan Stanisław, lat 56, inżynier, org. wywiad., porucznik. Burzym Mieczysław, lat 46 szeregowiec, starszy oficjal poczt. Haluza Wilhelm, lat 15, uczeń VI kl. gimn., szeregowiec. Jaszcz Tadeusz, lat 19, uczeń VIII kl. gimn., szeregowiec. Konopka Kazimierz, lat 16, ucz. VII kl. gimn., szeregowiec. Marud Władysław, lat 17, robotnik, szeregowiec. Podhrebelny Tadeusz, lat 18, ucz. VIII kl. gimn., szeregowiec. Sadowski Nałęcz Kazimierz, lat 22, technik naft., szeregowiec.

II. Katakumba: Drozd Ludwik, lat 27, kominiarz, sekcyjny. Grech Pańko (pseudonim Zarnowski), rzeźnik, kapral. Heil Józef, lat 47, ma-

szynista kolej., sierżant. Kułakowski Wojciech, lat 30, student praw, porucznik, komendant odc. Bema. Kropiwnicki Sas Adam Teobald, lat 17, ucz. VII kl. gimn., podchorąży Leg. Nehrybecki Stanisław, lat 22, praktykant bud., Legj., szeregowiec. Popowicz Zygmunt, lat 18, student techn., kapral. Paluch Władysław, lat 18, urzędnik kolej., szeregowiec. Sznapka Stefan, lat 23, urzędnik bank., szeregowiec, Ślązak.

III. Katakumba: Bieganówna Antonina, lat 23, urzędniczka Namiest., szeregowiec sanitar. Bitschan Jerzy, lat 14, ucz. VI kl. gimn., szeregowiec. Głogowski Aleksander, lat 22, ucz. szkoły handl., Legj., sierżant.

Miejsce grobu Nieznanego Żołnierza

Jabłoński Tadeusz, lat 14, uczeń III kl. gimn., szeregowiec. Łobos Jerzy, lat 16, uczeń VII kl. gimn., szeregowiec, Kompania rzeszowska. Spaltenstein Franciszek, lat 29, student praw, szeregowiec. Szameit Łabędź Stefan, lat 24, urzędnik Wydz. Kraj., Legj., podporucznik. Pyzik Ludwik, lat 16, ucz. IV kl. gimn., szeregowiec. Wandycz Marjan, lat 19, konduktor tramw., Legj., starszy szeregowiec.

IV. Katakumba: Skalkowski Nałęcz Iwo, lat 22, student agron., porucznik I. P. Strz. Lw. Strusiński Romuald, lat 17, ucz. gimn., sierżant. Papuś Jan, lat 21, podpor. I. P. Strz. Lw. Białoskórski Abdank Stanisław, lat 29, student techn. i urzędnik Tow. Kred. Ziem., podporucznik Oddz. karabinów maszyn. Kozłowska Stefanja, lat 17, modniarka, sanitariuszka szereg. Gerlach Franciszek, lat 20, ułan „Wilki“. Petrykiewicz Antoni,

lat 13, ucz. II kl. gimn., szereg. Zeburski Stanisław, lat 18, absolwent gimn., szereg. Załogowicz Tadeusz, lat 23, Legj., podchorąży.

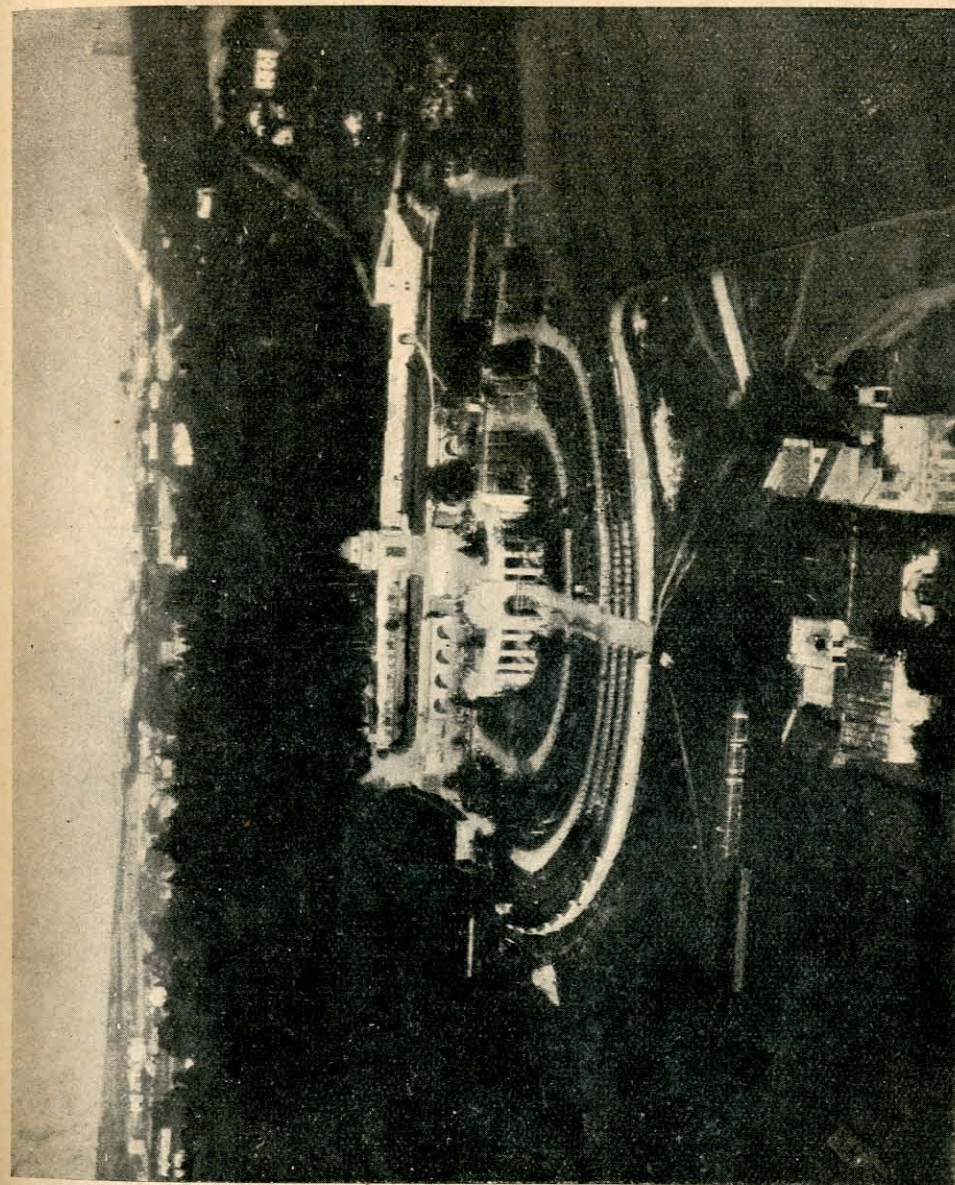
V. Katakumba: Kopeć Ludwik (pseud. „Wiktor“), lat 30, student techn., Legionista, kapitan 2 pułku Strz. Lw. Kocek Tadeusz, lat 22, student praw, porucznik 3 pułku Strz. Lw. Kostrzewski Zygmunt, lat 22, student praw, podporucznik - pilot. Ciszka Tadeusz, lat 19, ucz. VIII kl. gimn., podchorąży 2 p. Strz. Lw. Piss Zygmunt, lat 24, ślusarz, kapral Baonu szturm. Bryg. Lw. Widt Jerzy, lat 20, student fil., kapral pociagu panc. P.P.3. Wolak Stanisław, lat 28, urzędnik pryw., porucznik 2 p. Strz. Lw. Ruebenbauer Kazimierz, lat 18, ucz. VII kl. gimn., szeregowiec. Zbiegieni Artur, lat 25, cukiernik, kapral Baonu Szturm. Bryg. Lw.

VI. Katakumba: Hütter Szczepan, lat 22, piekarz, sierżant Oddz. wywiad. Bryg. Lw. Gluziński Lech, lat 24, stud. med., Komp. sanitarna Bryg. Lw. Brühn Jerzy, lat 21, student praw, Legj. 4 p. a. c., kapral. Biernacki Józef, lat 21, robotnik, Bateria miotaczy min 22 cm, bombard. Kwiatkowski Witold, lat 23, student Uniwers. warsz., kapral 6 p. a. p. Dr. Wilusz Jan, lat 33, prof. Uniw., Dowódca Bat., porucznik. Misztur Mieczysław, lat 18, robotnik, szereg. Komp. saperów lw. Zimmer Herman, lat 25, handlowiec, sierżant żandarm. pol. Olechowski Jan, lat 29, inżynier, Komendant Oddz. minierskich, podpor. komp. techn. bryg. lw.

VII. Katakumba: Borzęcki Stanisław Piotr, lat 24, student techn., podpor. I. krak. pułku art. Kozłowski Stanisław, szeregowiec, Baon łowicki. Kaliszczak Tadeusz, lat 20, student techn. warsz., podpor., Dowódca kompanji opatow. radomskiej, Bataljon radomski. Mech Stanisław, lat 17, ucz. VI kl. gimn. w Olkuzu, plut. 4 pułku Leg. Pazdam Stanisław, lat 28, wyrobnik, szereg. komp. ropczyckiej. Rakowiecki Roman, szereg. komp. jarosławskiej. Schwarzenberg - Czerny Julian, lat 19, ucz. gimn., podchor. I. p. Strz. Podhal. Zarychczyński Jan, lat 24, szereg. I. Warsz. Baonu Odsieczy Lwowa. Dr. Wysocki Piotr Władysław, lat 28, lekarz, por. Legji ofic. 5 pułku Leg.

VIII. Katakumba: Biernacik Wojciech, lat 22, nauczyciel lud., kapral I. pułku Strz. Wielkop. Białecki Edmund, lat 21, stud. techn., plutonowy I pułku Strz. Wielkop. Dobija Stanisław, szeregowiec 12 pułku piech. Franiszówna Stefania, lat 18, krawczyni, sanitariuszka. Niewiadomska Prus Janina, lat 24, Ochotn. Legja Kobiet, szereg. Maciątek Franciszek, lat 22, student praw Uniw. Warsz., Warszawska Legja Akad. Korol Władysław, lat 20, kapral 10 pułku piech. przemysk. Wrecki Władysław, szereg. Komp. Poznańsko Lw. Śmiglak Marcin, lat 23, robotnik, szereg. 10 pułku Strz. Wielkop.

Rodziny wyżej wymienionych Bohaterów złożyły Towarzystwu Straż Mogił Polskich Bohaterów deklarację, zezwalającą na ekshumację. Ekshumacja odbyła się w obecności delegata Urzędu Grobownictwa Wojsk. i delegatki Straży Mogił Polskich Bohaterów. Codziennie był też obecny ksiądz, który odprawiał modły i poświęcał trumny ze zwłokami Bohaterów.

Widok cmentarza Obrońców Lwowa z lotu ptaka

WYDZIAŁ TOWARZYSTWA STRAŻ MOGIŁ POLSKICH BOHATERÓW WE LWOWIE

po wyborach uzupełniających w dniu 26 stycznia 1934.

Członkowie honorowi:

Ś. p. Ex. Ks. Dr. Arcybiskup Bilczewski Józef
Ex. Ks. Dr. Arcybiskup Twardowski Bolesław
Makuszyński Kornel — Warszawa
Mazanowska Wanda
Ś. p. Neumann Józef
Neumannowa Kazimiera
Pułk. Petrażycki Tadeusz — Warszawa
Wiśniewski Zygmunt — Ameryka, Chicago.

Prezydium:

Mazanowska Wanda, przewodn.

Zastępcy przewodniczącej:

Zakrejsowa Olga, wicepr. i skarż.
Gen. Czuma Walerjan

Zastępca skarbniczki:

Bautro Kazimierz

Sekretarka:

Nędzowska Zofia

Wydziałowi:

Adamowiczowa Helena
Bubella Jadwiga
Chlamtacz Jan
Dobrucka Helena
Graegerowa Jadwiga
Irzykowska Felicja
Janowiczowa Feliksa
Jabłońska Wanda
Jorkaschowa Lena
Kapłońska Teofila
Inż. Karasiński Tadeusz
Dr. Klimów Romuald
Kolbuszowska Marta
Kubalowa Zofia
Inż. Łużecki Michał
Malarska Henryka
Mączyński Czesław

Mazanowski Aleksander
Nechayowa Mieczysława
Nestarowski Antoni
Inż. Olszewski Antoni
Dr. Ostrowski Stanisław
Parylakowa Wanda
Popowiczowa Władysława
Reichenbergowa Józefa
Szczerbańska Emilja
Widtowa Bronisława
Inż. Welcher Bronisław.

Zastępcy wydziałowych:

Dąbrowska Stella
Dr. Konopacki Antoni
Peleńska Janina.

Komisja rewizyjna:

Aleksandrowiczówna Aniela
Borysiewicz Jan
Ciszkowa Marja
Nechay Adolf
Żmudziński Franciszek.

Komisja budowlana:

Inż. Harland Zygmunt
Inż. Karasiński Tadeusz
Inż. Łużecki Michał
Inż. Minkiewicz Witold
Bud. Arch. Nestarowski Antoni
Inż. Olszewski Antoni.

SPIS BOHATERÓW POCHOWANYCH NA CMENTARZU OBROŃCÓW LWOWA

Cyfry rzymskie oznaczają liczbę kwatery (pola). — Cyfry zwykłe oznaczają nr. porządkowy grobu. — Kat. = numery katakumb.

A.

Abderman Ludwik VII, 389.
Adamczak Stanisław XVI, 1217.
Adamczewski Franciszek III, 112.
Adamczuk Piotr XVI, 1209.
Adamkiewicz Andrzej XVII, 1373.
Adamczyk Franciszek XVII, 1441.
Adamczyk Jan XVIII, 1707.
Adamowicz Aleksander Stanisław IV, 217.
Adamowicz Leon XII, 857.
Adamski Mieczysław IX, 592.
Adasiak Władysław XVII, 1502.
Albert Jan XIV, 1003.
Albrecht Andrzej XIV, 988.
Aleksandrowicz Edward V, 267.
Altewegar Bronisław XVI, 1253.
Ambroży Jan XVII, 1541.
Andler Alfred V, 294.
Andrzej Józef IV, 223.
Andrzejewski Andrzej X, 694.
Andrzejewski Adam XVIII, 1704.
Anissimo Michał XIV, 971.
Anissimo Oswald XIV, 971.
Antoniuk Stefan IV, 203.
Antoszczyk Andrzej XIX, 1814.
Arabski Tadeusz XV, 1129.
Arciszewski - Rola Zdzisław XIV, 975.
Ardeli Marcin XI, 781.
Arsennik Jan XVII, 1487.
Augustyniak Adam VII, 424.
Augustynowicz Kazimierz XVII, 1571.
Aumer Tadeusz II, 80.

B.

Babij Marcei XVIII, 1577.
Babirecki Andrzej XI, 757.
Bacz Bronisław XXI, 1897.
Baczyńska Helena XXI, 1881.
Baczyński Janusz Mieczysław IV, 200.
Bachman Arnold I, 8.
Bachman Michał Kazimierz XVI, 1250.
Baczmański Mieczysław IV, 198.
Badnich Andrzej XXIV, 2014.
Bagniewski Stanisław XI, 782.
Banaś Michał VIII, 506.
Banaś Maciej XVII, 1470.
Banasik Emil XXIII, 1978.
Bania Stanisław VI, 335.
Bandura Stanisław VI, 312.
Banosiewicz Leon VII, 457.
Bajdak Ludwik XVII, 1450.
Bajek Jan XVIII, 1591.

Bajtko Jan XIV, 998.
Balabayder - Benza Tadeusz Józef XXI, 1903.
Balandes Paweł XVI, 1307.
Balzer Józef (pseud. kobiety) IV, 192.
Balzer Korneljusz V, 247.
Balewicz Roman VI, 343.
Błahuta Mateusz XXVI, 2084.
Błazejewski Władysław VII, 424.
Błaszczynski Franciszek VIII, 510.
Baraniuk Michał VII, 414.
Baranowski Józef VI, 364.
Baranowski Konstanty XV, 1150.
Baran Albin III, 133.
Baran Władysław IV, 187.
Baran Antoni XVII, 1485.
Barański Władysław XV, 1187.
Barański Władysław XVII, 1473.
Barchan Wincenty XVII, 1449.
Barnaś Wojciech IV, 199.
Bartoszewicz Kazimierz XVII, 1418.
Bartoszewicz Kazimierz XVII, 1435.
Barowicz Michał IX, 601.
Bartkiewicz Stanisław IV, 176.
Bartkiewicz Edmund X, 692.
Barłoga Roman X, 686.
Barzyk Andrzej IX, 570.
Baryła Władysław VII, 435.
Battaglia Andrzej Kat. 1.
Batory Władysław XV, 1064.
Batożyński Andrzej XVII, 1360.
Bauer Mieczysław XIX, 1822.
Barowicz Józef VI, 331.
Bastyr Stefan XVIII, 1734.
Baut Edmund XXII, 1942.
Bazylewicz XI, 720.
Bąk - Łukowski Jan V, 292.
Bądyński Stefan II, 79.
Bąk Wincenty XIV, 1000.
Bąk Adam XV, 1152.
Bąk Bronisław XVII, 1546.
Bednarz Władysław XVII, 1417.
Bednarz Wojciech XXV, 2066.
Bednarski Michał VI, 302.
Bednarski VIII, 471.
Bednarek Władysław XVI, 1285.
Bednaryk Wawrzyniec XVI, 1252.
Beensch Wiktor X, 659.
Belter Tadeusz XVI, 1211.
Bekowicz Henryk XVI, 1322.
Beligier Władysław XVIII, 1602.
Bem Jerzy VIII, 505.
Bertak Władysław XVI, 1243.
Berezka Stefan XIV, 981.

Bernakiewicz Józef XXIV, 2050.
 Beska Piotr XI, 778.
 Besura Wawrzyniec VIII, 519.
 Bestecki Tadeusz XXV, 2074.
 Berdowski Grzegorz XIX, 1800.
 Bėbenek Jan VIII, 460.
 Bėbeniec Józef XVIII, 1646.
 Bezkorowajny Stefan XVII, 1353.
 Bialecki Edmund Kat. 8.
 Białoskórski - Abdank Stanisław Kat. 4.
 Białas Stanisław IX, 594.
 Bigaj Stanisław VIII, 497.
 Bielański Władysław VIII, 498.
 Bielawski Bronisław IX, 564.
 Bielecki Czesław VIII, 475.
 Bielecki Marjan IX, 603.
 Bialek Bolesław X, 683.
 Biernacki Józef Kat. 6.
 Bieganówna Antonina Kat. 3.
 Bierniek Adam XII, 818.
 Biernacik Wojciech Kat. 8.
 Bidziński Stanisław XVII, 1455.
 Billik Bogusław Teofil II, 50.
 Bilikowicz Aleksander XVII, 1431.
 Binasiewicz Marjan XXIV, 2055.
 Bittner Jan IV, 185.
 Bisanz Fryderyk XXI, 1863.
 Bischof Jan Władysław XXII, 1940.
 Bitschan Jerzy Kat. 3.
 Blacha Paweł XV, 1071.
 Blada Witold XXIII, 1984.
 Blicharski Stanisław XXV, 2059.
 Blicharski Stanisław XVII, 1381.
 Bloch Władysław XV, 1083.
 Bober Michał XXIV, 2025.
 Bochenek Jan VII, 455.
 Bocichowski Jan VIII, 463.
 Boczkowski Mikołaj IX, 578.
 Boczkowski Paweł XII, 864.
 Bodalka Józef XIV, 1021.
 Bodnar Józef XII, 797.
 Bogacz Józef VII, 458.
 Bogucki - Krzywda Kazimierz II, 48.
 Bogusław Tadeusz IX, 585.
 Bogdański Józef XI, 756.
 Bogonowicz Jakób XV, 1106.
 Boguś Władysław XII, 854.
 Bohuta Leon XVI, 1345.
 Bohonos Antoni XVII, 1492.
 Bojko Edward XX, 1838.
 Bołoboński - Korezak Kazimierz XXI, 1901.
 Bondaruk Antoni IV, 180.
 Borek Andrzej VI, 354.
 Borkowski Edmund XI, 752.
 Borski Stanisław XVI, 1241.
 Boro Adam VII, 415.
 Borowy Antoni XII, 817.
 Borowski Stanisław III, 123.
 Borduń Anna III, 98.
 Borucki Tadeusz XX, 1850.
 Bosy Marcin XVIII, 1731.
 Borzemski - Jelita Józef XXVI, 2085.

Borzęcki Stanisław Piotr Kat. 7.
 Brachaniec Józef VII, 400.
 Braździel Jan XVIII, 1774.
 Brezdźń Kazimierz III, 118.
 Brojek Marjan VIII, 472.
 Brosz Władysław XXVI, 2119.
 Brojanowski Marjan XV, 1048.
 Brzeziński Szczepan IV, 189.
 Brzeziński Józef XVI, 1257.
 Brzeziński Władysław XXVI, 2075.
 Brzeżański Teodor XXVI, 2079.
 Brzeszczyk Stefan XVII, 1357.
 Brzozowski Jan VI, 350.
 Brzozowski XV, 1165.
 Brzozowska Teresa XXI, 1868.
 Brzeski Franciszek XVIII, 1796.
 Bruhn Jerzy Kat. 6.
 Bruch Ludwik Jan XVII, 1431.
 Brudziński Stefan VII, 385.
 Brudziński Franciszek XVIII, 1671.
 Brutelówna Helena III, 102.
 Bruch Jan XVI, 1325.
 Buczyński Marcin XVI, 1272.
 Buczyński Marcin IV, 190.
 Buchman Piotr VI, 367.
 Buczyński Józef XV, 1130.
 Buński Jakób XII, 804.
 Budziński Antoni XXIII, 1999.
 Bukasiewicz Stanisław XXIV, 2051.
 Burakowski Kazimierz XXI, 1874.
 Buraget Józef XVIII, 1601.
 Burnagiel Marjan XXI, 1896.
 Bukofaj Stanisław II, 82.
 Buta Roman VII, 441.
 Bułat Włodzimierz Józef V, 285.
 Burda Jan IX, 595.
 Buryan Stanisław Kat. 1.
 Burczyk Józef VII, 382.
 Burzym Mieczysław Kat. 1.
 Busz Adam XI, 705.
 Bulzak Stanisław XVI, 1349.
 Burzak Franciszek XVI, 1284.
 Bryliński Leopold Marjan XXI, 1894.
 Byk Franciszek XVI, 1248.
 Bzdak Piotr XII, 856.

C.

Cabak Józef XV, 1094.
 Capp Stanisław XV, 1043.
 Capała Kazimierz XV, 1118.
 Capek Bronisław XVIII, 1783.
 Car Józef XIV, 996.
 Catka Franciszek VII, 417.
 Caspary Jerzy II, 72.
 Combien Franciszek VI, 320.
 Celnik Stanisław VII, 87.
 Chapucki Jan XVI, 1326.
 Chądzyński Waclaw X, 685.
 Chmaj Jan XII, 811.
 Chmiel Józef VI, 340.
 Chmielewski Jan XVI, 1255.

Chmielewski Stanisław XVII, 1361.
 Chmielewski Albin XXVI, 2120.
 Choraży Marjan VI, 309.
 Chojnacki Kazimierz III, 136.
 Chojnicki Jan XVI, 1337.
 Cholewka Roman VI, 323.
 Chełmiński Władysław VII, 414.
 Chlebiak Józef XIV, 986.
 Chudecka Ludwika III, 99.
 Chudzik Tomasz III, 162.
 Chudzik Teofil VII, 414.
 Chudzicki Józef III, 154.
 Chudzicki - Kościeszka Witold XIII, 882.
 Chudyba Stanisław IV, 222.
 Chwalina Waclaw III, 153.
 Chwydewicz Roman VI, 358.
 Chychowicz Henryk XVI, 1283.
 Chyła Franciszek X, 668.
 Chrzęszczewski Jan I, 9.
 Chrust Jan IX, 586.
 Chrzanoski Andrzej XV, 1121.
 Chrzanoski Władysław VIII, 536.
 Ciocha Jan XVI, 1202.
 Cionka Tadeusz XIII, 886.
 Ciszka Tadeusz Kat. 5.
 Ciężyński Tadeusz IV, 224.
 Ciupryk - Orłowski Emil XIV, 995.
 Cieński Tadeusz II, 54.
 Cieński - Pomian Michał XX, 1830.
 Cielecki Ignacy XVII, 1430.
 Ciepik Jerzy IX, 618.
 Ciesielski Mieczysław XVII, 1525.
 Cichoński Franciszek XXV, 2073.
 Cirin Władysław XXI, 1869.
 Csádek Wiktor Marjan XXIV, 2013.
 Csernák Karol II, 69.
 Cudzidło Jakób XVIII, 1661.
 Cwinarowicz Jan VI, 351.
 Cwiartka Jan XVIII, 1640.
 Cwetowa Helena XVII, 1484.
 Cwenar Józef VII, 448.
 Cwiek Władysław III, 163.
 Cwiczynska Anna XV, 1183.
 Czyż Józef VII, 381.
 Czuchelik Karol XIII, 892.
 Czuchraj Jan IV, 183.
 Czuczwała Józef XV, 1149.
 Czinar Wiktor XXIII, 1969.
 Czik Stefan XVI, 1335.
 Czeżowski Jastrzębiec Tadeusz VII, 418.
 Czesak Józef XII, 819.
 Czerwiński Józef XXV, 2067.
 Czerkas Edward III, 91.
 Czermak Jan XIX, 1826.
 Czerny Adolf XXIV, 2034.
 Czerny Stefan XXVI, 2108.
 Czerniak Marjan XXIV, 2049.
 Czech Michał XVI, 1273.
 Czayka Władysław XIII, 895.
 Czarkowski Antoni V, 276.
 Czarnecki Piotr XII, 820.
 Czarnik Kazimierz XX, 1829.

Czapran Józef XVII, 1522.
 Czapski Czesław XV, 1186.
 Czajewski Michał XVII, 1505.
 Czaj Michał XV, 1096.
 Czak Franciszek VII, 434.
 Cynkar Józef V, 235.
 Cygan Stanisław XI, 764.
 Cyran Władysław XII, 822.

D.

Daciów Edward XXII, 1910.
 Dahlke Antoni XXIV, 2006.
 Dajerling Jan X, 698.
 Dalecki Jan VI, 380.
 Dalecki Jan XVII, 1362.
 Danielak Adam XXII, 1941.
 Dańczak Franciszek XVI, 1281.
 Dańcewicz Jan Władysław XVI, 1352.
 Darowski Teofil III, 152.
 Dawid Józef XXIV, 2032.
 Dąbski Józef XV, 1143.
 Dąbrowski Leonard III, 132.
 Dąbrowski Józef XV, 1073.
 Dąbrowski Piotr XVII, 1411.
 Dec Stanisław XIV, 963.
 Demeter Jan II, 45.
 Demeczek Józef VI, 357.
 Demeczyszyn Jan XI, 772.
 Deksza Aleksander X, 657.
 Derlach Wawrzyniec VI, 319.
 Desoń Jan IX, 602.
 Dębski Józef XV, 1082.
 Dedyk Michał XV, 1194.
 Didiuk Stanisław XXI, 1890.
 Diwina Tadeusz II, 49.
 Długosz Jan V, 238.
 Dmytrowski Michał XXII, 1907.
 Dobija Stanisław Kat. 8.
 Dobija Michał XVII, 1543.
 Dobijak Stanisław VII, 453.
 Dobosz Władysław V, 281.
 Dobosz Józef V, 281.
 Dobosz Józef VI, 301.
 Dobrzański Andrzej VII, 440.
 Dolais Marjan X, 650.
 Dolezał Adolf Aleksander X, 649.
 Domański Walerjan XV, 1198.
 Domański Karol XVI, 1279.
 Dombrowicz Stanisław XI, 750.
 Dombrowicz Władysław XIII, 897.
 Dominik Franciszek VI, 379.
 Doschot Oktaw XX, 1854.
 Dorosz Piotr XVII, 1459.
 Drab Adam XVIII, 1733.
 Drabiński Konstanty XV, 1061.
 Drajkopel Kazimierz XV, 1124.
 Drewniak Władysław XVI, 1303.
 Drobniewicz Stanisław XXI, 1882.
 Drohard Bolesław III, 164.
 Drozd Ludwik Kat. 2.
 Droża Piotr Zbigniew X, 653.

Družbacki Adam III, 141.
 Dubel Adam X, 628.
 Duda Franciszek V, 248.
 Duda Stanisław XVIII, 1771.
 Dudziński Władysław XIX, 1809.
 Dufurat Jan XIII, 887.
 Duch Jan XV, 1058.
 Duch Władysław XV, 1159.
 Duchliński Ludwik IV, 188.
 Dulębianka Marja I, 6.
 Duliński Franciszek Andrzej XVIII, 1679.
 Dziadkowiec Andrzej XVIII, 1779.
 Dzieduszycka hr. Teodozja I, 5.
 Dziedzic Wojciech XVI, 1316.
 Dziedzic Jan XII, 789.
 Dziedzic Wojciech XII, 816.
 Dziedzina Józef V, 283.
 Dziembor Feliks XII, 858.
 Dzielski Stanisław V, 251.
 Dzieleddziak Józef VI, 335.
 Dziurbiel Antoni XVIII, 1709.
 Dziurman Józef XVI, 1218.
 Dzwigość Jan IX, 616.
 Dzwonik Ludwik VI, 376.
 Dyjankiewicz Józef VII, 450.
 Dyrdziński Rudolf IX, 624.
 Dyrka Józef VII, 417.
 Dymkiewicz Konstanty XI, 716.
 Dyszyński Tomasz XII, 859.

E.

Eisert Marjan Kajetan VIII, 482.
 Ekiert Kazimierz VIII, 503.
 Eminowicz Kazimierz IX, 605.
 Engelmann Michał XXII, 1908.
 Epler Jan XVII, 1403.
 Eustachiewicz Stanisław III, 90.

F.

Fabisiaak Piotr VII, 424.
 Fabisz Władysław X, 697.
 Fabowski Stanisław XVIII, 1780.
 Faff Władysław XXIV, 2053.
 Falkiewicz Józef XXIII, 1964.
 Feldstein - Felsztyn Roman VIII, 522.
 Feliczak Józef III, 127.
 Feluś Tomasz IX, 560.
 Fiala Stanisław Leonard V, 277.
 Fiala Stanisław VI, 373.
 Fiałkowski Karol XVI, 1278.
 Fiałkowski Antoni XXIII, 1994.
 Fiedorczuk Stanisław XVIII, 1597.
 Figura Wiktor XVII, 1506.
 Figurzyński Jakób XII, 852.
 Fikas Józef XVIII, 1686.
 Finta Józef XII, 800.
 Filippi Władysław XVIII, 1628.
 Filipowicz Jakób XVIII, 1754.
 Firmhoffer Leopold XX, 1844.
 Flaga Wawrzyniec V, 271.

Florczyk Józef V, 282.
 Florjan Marjan Andrzej VII, 388.
 Flis Jan XV, 1078.
 Fober Franciszek XV, 1069.
 Franciszynówna Stefanja Kat. 8.
 Frelek Stanisław XVIII, 1776.
 Friedel Leopold IV, 201.
 Friczyk Leon XXIV, 2016.
 Fort Stanisław XVI, 1336.
 Fus Józef XV, 1176.

G.

Gabrys Józef XIV, 977.
 Gacek Stanisław XIV, 1026.
 Gadowski Władysław XXIII, 1980.
 Gaik Władysław XI, 715.
 Gaj Szczepan XVIII, 1756.
 Gajek Kazimierz IV, 196.
 Gajewski Izidor III, 137.
 Galiński Marjan X, 643.
 Galand Stanisław XVI, 1256.
 Gałazka Kazimierz XXIII, 1972.
 Garbacz Jan XVIII, 1668.
 Gargas Jan XII, 796.
 Gąsiorowski Wiktor IX, 574.
 Gauglitz Ottokar XXII, 1922.
 Gawlik Feliks XVIII, 1769.
 Gawroński Franciszek Kajetan VI, 321.
 Gembala Michał XVIII, 1797.
 Gerber Józef XV, 1154.
 Gibowski Roman Witold XX, 1841.
 Gibowski Maciej XXI, 1883.
 Ginde Franciszek XVII, 1524.
 Gil Karol XII, 829.
 Girey - Matug Józef XXIV, 2044.
 Glazór Władysław XXIV, 2019.
 Glapa Józef XVIII, 1655.
 Gliński Janek XVII, 1563.
 Gliński Stanisław XVIII, 1764.
 Glinkowski Mikołaj XII, 846.
 Gluziński Lech Kat. 6.
 Głabik Szczepan XVII, 1409.
 Głębocki Marjan VIII, 539.
 Głowa Jan XII, 788.
 Głowacki Antoni XVIII, 1588.
 Głowacki Bartosz XXIII, 1957.
 Głowacz Szczepan XVII, 1479.
 Głogowski Aleksander Kat. 3.
 Gnacek Józef VI, 314.
 Gnacek Józef X, 667.
 Gogol Stanisław V, 290.
 Godlewski Mieczysław XVIII, 1751.
 Gościński Bronisław XVII, 1359.
 Golarz Wojciech XVIII, 1793.
 Golema Michał XV, 1184.
 Gołebowski Józef XVII, 1440.
 Gondek Walenty X, 655.
 Gontek Roman Jędrzej VIII, 509.
 Goraj Wincenty VIII, 513.
 Górniak Ludwik VI, 362.
 Górniak Władysław XV, 1128.

Górski Józef XVIII, 1664.
 Górski - Pobóg - Janusz Henryk XXVI, 2113.
 Górecki Tadeusz Jan XX, 1849.
 Gotkiewicz X, 640.
 Grabowski Józef XVII, 1452.
 Goźdz Józef XI, 728.
 Götz Ludwik I, 17.
 Grabowski Jan XVIII, 1643.
 Grabowski Józef XVII, 1367.
 Graczyk Jan XVII, 1483.
 Granat Władysław XI, 724.
 Gratkowski Stanisław V, 250.
 Grech Pańko (Stanisław Zarnowski).
 Kat. 2.
 Greń Piotr XXI, 1871.
 Grenik Józef IV, 182.
 Grecko Eugeniusz XXIII, 1973.
 Grenlick Lucjan VIII, 481.
 Grętkowski Szczepan III, 131.
 Grzegorzczak Władysław XVIII, 1778.
 Grzeszczuk Mikołaj XI, 719.
 Grzeszczuk Piotr XVIII, 1616.
 Grzybowski - Kruk Franciszek X, 681.
 Grzygorzewicz Michał XVI, 1334.
 Gryguła Antoni XVIII, 1653.
 Gryzlo Józef XVIII, 1663.
 Gudzowski Sylwester IX, 557.
 Gunther Witold XVIII, 1750.
 Gürsching Stanisław XII, 868.
 Gurmiński Jan X, 662.
 Gut Stanisław XVIII, 1637.
 Guzina Antoni XV, 1120.
 Guzek Florjan VIII, 525.
 Guzy Stefan XVIII, 1618.
 Gwizdała Stanisław VII, 432.
 Gwoździak Jakób XVIII, 1582.

H.

Haas Jakób IV, 202.
 Hach Karol XII, 803.
 Hajdosz Piotr XVI, 1311.
 Hajek Alojzy I, 35.
 Hajnosz Antoni XXVI, 2110.
 Halaszyński Stanisław XXIV, 2029.
 Halban Henryk XXVI, 2116.
 Haluza Wilhelm Kat. 1.
 Hałatowski Antoni XX, 1846.
 Hałka Marcin XV, 1044.
 Hałunka Józef XI, 754.
 Hanak Tadeusz II, 47.
 Haraszkiewicz Stefan, K. M. II, 52.
 Harym Jan XIV, 976.
 Haszczyński Maksymilian XI, 731.
 Hassinger Władysław XI, 745.
 Hausner Ryszard XXI, 1878.
 Hayder Roman VIII, 492.
 Heck Władysław IV, 218.
 Heczko Longin XXII, 1927.
 Heil Alojzy XVI, 1232.
 Heil Józef Kat. 2.

Heller Stanisław XII, 806.
 Helt Wincenty XVI, 1327.
 Helwer Michał XVIII, 1695.
 Herzig Karol Józef XXIV, 2002.
 Hess Władysław XIII, 885.
 Hinke Leopold V, 231.
 Hierowski Marcin VII, 399.
 Hilger Jan VI, 305.
 Hippmann Zbyszko XV, 1175.
 Hojnowski Józef XV, 1122.
 Holba Piotr XII, 841.
 Holak Roman V, 266.
 Homański Władysław XXIII, 1977.
 Holewa Zofja VI, 342.
 Holiat Gabryel XI, 740.
 Hołodniak Józef XVI, 1208.
 Hołubowicz Franciszek VI, 335.
 Horodyski - Korczak Roman VIII, 501.
 Horak Marjan Roman II, 75.
 Horoszczak Michał VIII, 532.
 Hruszowicz Szymon XVIII, 1790.
 Hubel Tadeusz XXIV, 2036.
 Hübner Tadeusz XVIII, 1770.
 Humiński Antoni VIII, 489.
 Hulboj Józef XVII, 1567.
 Huk Franciszek XI, 748.
 Husakowski Konstanty VIII, 538.
 Husakowski Władysław VIII, 538.
 Hutter Szczepan Kat. 6.
 Hryszczyszyn Wojciech XI, 722.
 Hybel Piotr VI, 311.

I.

Igiel Kazimierz XIX, 1812.
 Igliski Władysław III, 170.
 Ilnicki Kazimierz XII, 847.
 Indruch Rudolf XXI, 1880.
 Issakiewicz Aleksander I, 12.
 Iwanowski Grzegorz VII, 383.
 Iwanowicz Stanisław XVII, 1469.
 Iwański Marjan VIII, 524.
 Iwaszkiewicz Wacław II, 56.
 Iwaszkiewicz Jan
 Iwaszko Franciszek XV, 1166.

J.

Jabłoński Tadeusz Kat. 3.
 Jabłońska Stanisława XIII, 894.
 Jachimczyk Roman XVI, 1331.
 Jachimowicz Bronisław XV, 1153.
 Jaguzański Antoni XI, 706.
 Jakielek Władysław VI, 330.
 Jakubiak Antoni VIII, 511.
 Jaksmanicki Henryk XXIV, 2017.
 Jakóbczyński Stanisław XXIII, 1996.
 Jakilaszek Stanisław XIV, 965.
 Jakubowski Zdzisław I, 37.
 Jakubowski Jan Stanisław I, 37.
 Jakieta Polikarp XVII, 1482.
 Jałosiński Wojciech XIV, 967.
 Jambroży Jan XII, 839.

Jamka Karol Kazimierz XII, 840.
 Janicki Franciszek XII, 814.
 Jankowski Adolf XXIV, 2005.
 Jankowski Bernard X, 700.
 Jankowski Stefan X, 629.
 Jankowski Witold V, 258.
 Jankowski Marjan XIII, 873.
 Janusz Stefan III, 119.
 Janczyk Stefan V, 252.
 Janiszewski Józef XVIII, 1649.
 Janiga Franciszek XVII, 1497.
 Jarosz Eugenjusz VI, 335.
 Jarema Michał XI, 713.
 Jastrzębska Marja V, 273.
 Jaszcz Tadeusz Kat. 1.
 Jatocha Ignacy VII, 414.
 Jarecki Adam XV, 1056.
 Jarosz Franciszek XIII, 921.
 Jaroszewicz Michał XVII, 1565.
 Jaroch Andrzej XVII, 1515.
 Jaskółkowski Klemens XVI, 1276.
 Jasiński Adam X, 664.
 Jasiński Stefan XVIII, 1683.
 Jasiński Kazimierz XXIII, 1976.
 Jarzyński Józef XVII, 1562.
 Jarzabka Stanisław XV, 1172.
 Jaworski Franciszek X, 642.
 Jaworski Michał XI, 741.
 Jaworski Michał IV, 205.
 Jaworski Antoni IX, 610.
 Jaworski Jan XI, 737.
 Jaworski Jan XV, 1155.
 Jaworski Zygmunt XXI, 1866.
 Jaźwiecki Marjan XVIII, 1745.
 Jelonek Jan XVII, 1498.
 Jeliczko Wawrzyniec XII, 821.
 Jerka Fryderyk XII, 787.
 Jezierski Adam IX, 544.
 Jeżyński Franciszek XVII, 1366.
 Jędrzejowski Szymon XVI, 1286.
 Jędrysiak Mieczysław XVI, 1261.
 Jembrozy Jan XVII, 1377.
 Job Stanisław XIV, 993.
 Józwik Stanisław XVIII, 1757.
 Junak Karol XVII, 1439.
 Jurkiewicz Stanisław XVII, 1386.
 Jurdyga Michał IV, 204.
 Jurakowski Leopold IV, 197.
 Juszyński Tadeusz XXVI, 2086.
 Juźniak Dyonizy XV, 1107.
 Juźniak Dyonizy XV, 1125.
 Juzweńko Paweł IX, 619.

K.

Kaczor Franciszek XVIII, 1611.
 Kaczmarek Piotr XV, 1135.
 Kaczmarek Józef Ignacy XII, 812.
 Kaczmarek Józef XVIII, 1610.
 Kaczorowski Władysław XVII, 1566.
 Kadecki Piotr VII, 388.
 Kado Stanisław XII, 837.

Kahaniuk Władysław I, 33.
 Kadej Waclaw XVIII, 1654.
 Kajor Karol VII, 403.
 Kamiński Czesław VIII, 490.
 Kamiński Kazimierz VIII, 512.
 Kamiński Franciszek XI, 762.
 Kamiński Stanisław XVII, 1475.
 Kamiński Wiktor I, 22.
 Kamieniec Marcin XVIII, 1666.
 Kaniowski Józef IX, 567.
 Kańczuga Władysław XVII, 1503.
 Kandel Artur XIII, 925.
 Kanak Franciszek X, 674.
 Kaleczak Józef VII, 414.
 Kaliciński Stanisław XXIV, 2054.
 Kalinowski Karol XVI, 1309.
 Kaliszczak Jan XXII, 1945.
 Kaliszczak Tadeusz Kat. 7.
 Kałamarz Józef X, 645.
 Kałuski Stefan XXII, 1923.
 Kamberski Stanisław V, 295.
 Kaniewski Józef XVII, 1477.
 Karpowowa Mieczysława XVI, 1270.
 Kapusta Józef XVII, 1420.
 Kapuściński Michał XVI, 1262.
 Karabin Waclaw III, 166.
 Karaś Kazimierz XVII, 1426.
 Karasek Józef XVIII, 1617.
 Kargel Franciszek XXI, 1877.
 Karpiel Kazimierz XIX, 1810.
 Karolewicz Stanisław XIX, 1820.
 Kafka Jerzy X, 625.
 Katoliński Julian XXVI, 2118.
 Kasiak Antoni XV, 1070.
 Kasięń Stanisław XVIII, 1592.
 Kasperkiewicz Zygmunt III, 139.
 Kasprzak Ignacy XVII, 1436.
 Kaszewski Franciszek XV, 1141.
 Kaszuba August XXIII, 1983.
 Kaucz Waclaw I, 27.
 Kawa Ludwik XII, 786.
 Kawka Michał VIII, 487.
 Kądzia Antoni V, 249.
 Kawecki Kazimierz VII, 394.
 Kawecki Roman XIII, 930.
 Kazimierczyk Stanisław XV, 1131.
 Kazimierczak Adam XVI, 1222.
 Kazimierczak Franciszek XVI, 1249.
 Kazubowski Michał XVIII, 1635.
 Kędziński Kazimierz XVIII, 1629.
 Kesl Karol XXIV, 2022.
 Kessler Edmund II, 57.
 Kepiciński - Krzywosąd Zygmunt XXII, 1906.
 Kiczek Jan XVII, 1446.
 Kiebel Marjan IV, 213.
 Kierski Jan I, 14.
 Kierzkowski Antoni XVIII, 1706.
 Kierkołob Ferdynand XVII, 1545.
 Kipa Andrzej XI, 777.
 Kisiel Stanisław XXI, 1899.
 Kisielewski Jerzy XVI, 1348.
 Kisielewicz Stanisław IV, 186.

Klaczek Stanisław VII, 446.
 Klar Ludwik XV, 1095.
 Klamut Stefan XVI, 1200.
 Klecan Roman XVIII, 1697.
 Klima Samuel XVI, 1301.
 Klimkiewicz Bernard XVII, 1370.
 Klimkiewicz Roman XXIII, 1952.
 Klok Michał VI, 375.
 Klonowski Marcin X, 646.
 Klus Michał XVII, 1540.
 Klus Nusiek XIII, 909.
 Kładowski Witold VIII, 468.
 Kłos Franciszek XVIII, 1636.
 Kłos Stefan VI, 360.
 Kłosowski Jan XV, 1053.
 Klobukowski Jan IX, 552.
 Kapik Franciszek XVIII, 1725.
 Knapik Seweryn VI, 345.
 Knauer Stanisław XXI, 1879.
 Knobloch Roman XXVI, 2111.
 Knuta Leon XXVI, 2077.
 Kobiak Jan Stefan XXIV, 2052.
 Kobryn XXI, 1864.
 Kochański Józef Marjan XXII, 1930.
 Kocek Tadeusz Kat. 5.
 Kociuba Franciszek VII, 445.
 Koczulski Antoni VIII, 529.
 Kogut Władysław XII, 795.
 Kogowski Antoni XV, 1081.
 Kojat Jan XI, 753.
 Kolarzewski Aleksander I, 34.
 Koleszka Andrzej XIX, 1816.
 Koligowski Franciszek XVII, 1512.
 Komra Wojciech VII, 393.
 Konaszewska Ida III, 97.
 Konopacki Stanisław XXI, 1872.
 Konopka Jan XVI, 1288.
 Konopka Kazimierz Kat. 1.
 Konopka Tadeusz XVIII, 1627.
 Komarzewski Tadeusz XVIII, 1739.
 Kołodziej XXII, 1918.
 Kołodziej Władysław VI, 378.
 Kołodziej Stanisław IX, 617.
 Kołodziejczyk Wincenty XVIII, 1660.
 Kolpa Jan XI, 744.
 Koniuszewski Staś VII, 439.
 Kopaczyński Antoni VI, 377.
 Koper Józef VI, 329.
 Kopeć Ludwik (Wiktor) Kat. 5.
 Kopeć Franciszek III, 134.
 Kopeć Szymon X, 639.
 Korn Marja XV, 1162.
 Korol Władysław Kat. 8.
 Korpusiński Zygmunt XVII, 1385.
 Kos Jan XXII, 1933.
 Kosowski Stanisław XVII, 1355.
 Kostecki Stanisław XIV, 1009.
 Kostrzewski Zygmunt Kat. 5.
 Kostrzewski Edward XVI, 1267.
 Kostynowicz Kazimierz XXI, 1875.
 Koszów Józef XXIV, 2001.
 Koszycek Rudolf XXIV, 2046.

Koszyk Bronisław XIII, 902.
 Korwin Ludwik IX, 609.
 Korczyński Ludwik XXII, 1920.
 Kosiorek Aleksander XIV, 1032.
 Kościej Antoni XI, 725.
 Kościów Stanisław XXII, 1944.
 Kosik Mieczysław XV, 1110.
 Kostron Sefin VII, 414.
 Kotlareczyk Józef XVII, 1394.
 Kotek Piotr XII, 848.
 Kofel Wojciech XVIII, 1761.
 Kotliński Hipolit VII, 405.
 Kotowski Jan VII, 404.
 Kotowski Eugenjusz XI, 708.
 Kotowa Władysława XVI, 1351.
 Kotowicz Stanisław XVI, 1233.
 Kowal Franciszek XVII, 1425.
 Kowalewski Mieczysław VIII, 485.
 Kowalski Aleksander XV, 1066.
 Kowalski Aleksander XV, 1108.
 Kowalski Józef Roch XXII, 1935.
 Kowalski Piotr XII, 865.
 Kowalski Symforjan IX, 546.
 Kowalczyk Kazimierz IV, 184.
 Kowalczyk Jan XVIII, 1665.
 Kowalec Józef XIV, 1041.
 Kowalów Ludwik XIV, 1013.
 Kowaluś Stefan XVII, 1392.
 Kozak Michalina XIII, 919.
 Kozak Józef XXVI, 2083.
 Kozakowska Marja V, 234.
 Kozakiewicz Jan VII, 388.
 Kozerski Edwin X, 630.
 Koziół Piotr VIII, 474.
 Koziół Walenty XVIII, 1700.
 Koziółka Stanisław XVIII, 1711.
 Kozłowska Stefanja Kat. 4.
 Kozłowski Stanisław Kat. 7.
 Kozłowski Wiktor XI, 710.
 Kozubski Habdank Zygmunt II, 66.
 König Alfred XI, 784.
 Kraiński Jan XVII, 1371.
 Krajewski Jan XVIII, 1624.
 Krajewski Józef XV, 1065.
 Krajewski Władysław X, 663.
 Krajniak Kazimierz XVII, 1408.
 Krakowian Alfons IX, 571.
 Kramarz Jan XX, 1845.
 Kramarz Józef XII, 853.
 Kramarzewski Jan XVII, 1527.
 Krapczyński Stanisław IX, 580.
 Krason Walenty XVI, 1216.
 Kraś Jan XVII, 1547.
 Kraus Władysław IV, 219.
 Kraus Rudolf VIII, 464.
 Kraus Józef XVIII, 1626.
 Kraus Bronisław XXIII, 1971.
 Krämer Franciszek V, 246.
 Kraszewski Władysław XVIII, 1760.
 Krawczyk Robert XII, 792.
 Krawczyk Mieczysław XVII, 1462.
 Krawiec Michał X, 641.

Krapiec Ksawera VIII, 494.
 Krepa Jan XI, 776.
 Kreydzi Roman Juljan XV, 1076.
 Krocak Wojciech IX, 613.
 Krojczyński Stefan III, 147.
 Kromajer Stanisław VI, 337.
 Kromajer Stanisław XVI, 1258.
 Kropiwnicki - Sas Adam Kat. 2.
 Krukowski Adam Mieczysław XIX, 1811.
 Krupa Antoni III, 148.
 Krupa Ludwik VII, 424.
 Krupski Antoni XI, 751.
 Królikowski Jan VIII, 478.
 Królikowski Wojciech XVIII, 1723.
 Krygier Stanisław X, 704.
 Krynicki Tomasz XXV, 2071.
 Krywald Stanisław VII, 406.
 Krzosek Józef XVIII, 1713.
 Krzemiński Stanisław XI, 771.
 Krzewicki Jan XVIII, 1598.
 Krzewiński XVII, 1412.
 Krzywiecki Władysław XVII, 1528.
 Krzyr Wojciech XII, 836.
 Krzyszowicz Jan XVIII, 1674.
 Krzyszkowski Józef VI, 374.
 Krzyżanowski Józef III, 171.
 Krzyżanowski Jan XVII, 1570.
 Kubala Józef XVIII, 1638.
 Kubala Władysław XXIV, 2056.
 Kubik Bronisław XVII, 1444.
 Kubik Władysław X, 656.
 Kubias Konstanty IX, 596.
 Kubicki Piotr XVII, 1468.
 Kuca Jan XVII, 1472.
 Kuciński Stanisław VII, 413.
 Kucharski Stanisław X, 696.
 Kucharczyk Jan VI, 363.
 Kucharczyk Franciszek XII, 805.
 Kucharczyk Władysław XVIII, 1641.
 Kuczyński Stefan XX, 1847.
 Kuhn Emil Maksymilian VIII, 461.
 Kuhn Adam XXIII, 1966.
 Kuncewicz Czesław XV, 1114.
 Kulik Michał VIII, 470.
 Kuliński Jan XVIII, 1676.
 Kulczycki Klemens Juljan XX, 1840.
 Kulakowski Wojciech Kat. 2.
 Kujawa Antoni VII, 424.
 Kukielka Władysław X, 672.
 Kukawski Jan XIII, 924.
 Kuras Jan XVI, 1223.
 Kuryk XVIII, 1589.
 Kurdyban Józef V, 272.
 Kurdyniak Józef XVI, 1224.
 Kudziej Jan XVIII, 1606.
 Kurkiewicz Aleksander XXIII, 1970.
 Kurowski Stanisław XVII, 1374.
 Kupczak Marcin XIV, 1001.
 Kups Czesław V, 259.
 Kustra Jan V, 259.
 Kurzac Piotr XII, 850.
 Kurzeński Antoni X, 688.

Kuźma Jan XVIII, 1763.
 Kuźmiński Jan IV, 181.
 Kuźniarski Karol XVII, 1533.
 Kuziów Józef XI, 714.
 Kwaśnik Józef XI, 774.
 Kwaśnicki Stanisław XI, 746.
 Kwaśniewicz Józef VI, 325.
 Kwiatkowski Antoni IX, 572.
 Kwiatkowski Benedykt XVII, 1526.
 Kwiatkowski Jan XVI, 1239.
 Kwiatkowski Janusz III, 122.
 Kwiatkowski Witold Kat. 6.
 Kwiatkowski Władysław IV, 220.
 Kwiatkowski Teofil XVI, 1271.
 Kwieciński Tadeusz X, 680.
 Kwiecień Józef XII, 851.

L.

Lachowicz Konstanty XVIII, 1746.
 Langhammer Witold VII, 427.
 Langier Jan XXIV, 2035.
 Langner Józef V, 260.
 Langner Otto XXIV, 2031.
 Lapeta Stefan XII, 793.
 Lasek Ludwik XII, 810.
 Lasznik Walenty XVIII, 1703.
 Latocha Stanisław III, 110.
 Lay Michał I, 10.
 Lebedyński Ludwik XIV, 1016.
 Lech Bronisław XVI, 1259.
 Lech Bronisław VI, 359.
 Lechowicz Wanda XX, 1836.
 Lem Józef XIV, 1004.
 Lemek Jakób IX, 582.
 Legieżyński Władysław XVI, 1324.
 Lekwarski Władysław XXIII, 1989.
 Lesik Jan XII, 790.
 Leszczuk Jan XXII, 1911.
 Leszek Józef V, 237.
 Leszczyński Jan IX, 543.
 Leszkowski Bronisław VI, 375.
 Leśniak Aleksander XVIII, 1758.
 Leśnicki Stanisław V, 233.
 Leśniowski Bronisław XIII, 872.
 Leśniowski Jan XV, 1077.
 Leśniowski - Gryf Zbigniew X, 661.
 Lewandowski Michał XV, 1145.
 Lewandowski - Prawdzic Kazimierz XXVI, 2078.
 Lewicki Aleksander XI, 730.
 Lewicki Włodzimierz XXII, 1948.
 Lewiński Aleksander XI, 749.
 Lewtakowski Gustaw VII, 414.
 Libański Edmund XXIV, 2028.
 Lichecki Franciszek XVII, 1557.
 Lignar Mieczysław II, 70.
 Linhardt - Lenartowski Antoni XV, 1195.
 Linke Stanisław XXIV, 2011.
 Lipiec Feliks XI, 773.
 Lipka Wojciech XVIII, 1701.
 Lipnicki Stanisław XVIII, 1766.

Lipski Marjan Bronisław XVII, 1460.
 Lisiewicz Włodzimierz XXII, 1914.
 Lisiewicz Tadeusz XXIII, 1963.
 Lis Ludwik XVI, 1247.
 Lis Stanisław XI, 765.
 Lis Stefan XVI, 1304.
 Lisowski Antoni XV, 1163.
 Lisowski Jan IV, 179.
 Litwińczak Mikołaj IX, 591.
 Litwiński Wacław XIV, 1022.
 Loewentamm Tadeusz VIII, 535.
 Lorenz Stanisław V, 289.
 Lorenz Józef XXIV, 2043.
 Lorek Alojzy Marjan XXIII, 1958.
 Lorek Jan XXII, 1905.
 Lorfing Władysław IV, 178.
 Lubaty Michał XIII, 899.
 Lubiński Władysław XVIII, 1630.
 Lucacin Antoni I, 20.
 Ludwig Marjan IX, 615.
 Ludmiński Józef XVII, 1458.
 Luszawski Stanisław XVIII, 1729.

Ł.

Łabaj Adolf Henryk XXII, 1919.
 Łabantowicz Aleksander IX, 620.
 Łabędzki Franciszek XVII, 1378.
 Ładny Franciszek XVIII, 1717.
 Łańcucki Piotr XXIII, 1982.
 Łapiński - Nilski Stanisław I, 32.
 Łapiniak Adam XII, 862.
 Łatek Józef IX, 576.
 Łaszkiewicz Teofil XV, 1060.
 Łączkowski Jan VI, 328.
 Łoboda Michał VI, 375.
 Łochimowicz Bolesław VIII, 508.
 Łobos Jerzy Kat. 3.
 Łoboz Franciszek XV, 1173.
 Łopot Stanisław XVIII, 1647.
 Łopuch Edmund XXI, 1900.
 Łopuszyński Tomasz VI, 336.
 Łosiak Stanisław XVII, 1375.
 Łosoś Jan X, 637.
 Łoś Marja z Grodkowa XIII, 871.
 Łozińska Eugenia V, 232.
 Łucyk Juljan VII, 408.
 Łuczok Antoni XII, 830.
 Łuczyński Kazimierz XV, 1188.
 Łukowicz Józef XVI, 1313.
 Łukasik Paweł XVIII, 1718.
 Łukasiewicz Tadeusz XV, 1185.
 Łuszczyk Michał VII, 426.
 Łyczkowski Edmund XXI, 1862.
 Łypsucha Ignacy XVI, 1302.
 Łysak Jan XV, 1151.
 Łyszczarczyk Bolesław V, 226.

M.

Maciątek Franciszek Kat. 8.
 Maciaszek Józef XVII, 1451.
 Madej Antoni III, 149.

Madej Roman XVII, 1363.
 Magierowski Bazyli XIV, 1031.
 Mach Kazimierz XXIV, 2003.
 Machajek Jan XI, 767.
 Dr. Macher Roman I, 4.
 Machniak Jerzy Józef XVIII, 1575.
 Machnicki Aleksander VIII, 540.
 Machniewicz Tadeusz XVII, 1559.
 Machyniak Józef XVII, 1407.
 Maciejewski Szczepan XVIII, 1615.
 Maciejny Jan III, 157.
 Maciołek Piotr VI, 322.
 Mach Władysław XVIII, 1688.
 Mackiewicz Alojzy XVII, 1356.
 Macoszek Franciszek XV, 1063.
 Macuski Włodzimierz Kazimierz XXIV, 2009.
 Majcher Wojciech VI, 341.
 Majcher Mieczysław IX, 597.
 Majcherczyk Roman XII, 861.
 Majer Bolesław XVII, 1422.
 Majewski Franciszek XVI, 1231.
 Majewski Edward XVIII, 1585.
 Majewski Józef XVIII, 1689.
 Majewski Paweł XVI, 1260.
 Majkut Andrzej XVI, 1227.
 Majszcak Antoni XVIII, 1727.
 Makowski Paweł XVIII, 1658.
 Makowski Antoni XXIII, 1981.
 Makowiecki Feliks XVIII, 1579.
 Maksynow Karol XII, 808.
 Malada Franciszek IX, 590.
 Malarski Maksymilian XXIV, 2042.
 Malczewski Władysław VII, 442.
 Malicki Jan X, 690.
 Malik Leopold VII, 419.
 Malinowski Michał III, 172.
 Malinowski Stanisław VII, 395.
 Malinowski Jan Zenon XVI, 1201.
 Malinowski Ludwik XV, 1170.
 Malinowski Feliks XVIII, 1604.
 Malisz Kazimierz XV, 1054.
 Mally Walenty XVII, 1457.
 Malski Antoni XV, 1189.
 Małek Piotr XVIII, 1795.
 Mandryk Franciszek IX, 556.
 Mandryk Jan XXI, 1892.
 Mandzelewski Franciszek XVII, 1380.
 Maniak Stanisław XV, 1100.
 Manio Piotr XV, 1055.
 Mańko Władysław XIV, 999.
 Mańkowski Witold XII, 823.
 Maniniak Bronisław VII, 414.
 Manowarda de Jana Franciszek Walerjan XV, 1042.
 Marczewski Jan III, 126.
 Markiel Józef VII, 410.
 Markiewicz Andrzej XIV, 1012.
 Markiewicz Jarosław XII, 838.
 Markiewicz Józef XV, 1119.
 Markiewicz Józef IX, 577.
 Markiewicz Mieczysław III, 121.
 Markiewicz Ksawery XV, 1196.

Markowski Bolesław VI, 344.
 Markowski Jan XVIII, 1741.
 Markowski Franciszek XV, 1103.
 Markowski Stefan XI, 761.
 Markowski Tadeusz XXIII, 1987.
 Markowicz Feliks XVIII, 1743.
 Markowicz Teofil VIII, 502.
 Mamak Franciszek XVI, 1269.
 Marona Jan XVII, 1410.
 Marszałek Roman XVIII, 1677.
 Marszałkiewicz Stanisław VIII, 484.
 Marszałkiewicz Wiktor XVII, 1465.
 Martynowicz Michał XVII, 1464.
 Martynowicz Franciszek XXI, 1873.
 Martyniak Józef XIV, 980.
 Martyniec Jan IX, 593.
 Marud Władysław Kat. 1.
 Maryniakówna Olga III, 92.
 Marynowski Władysław II, 46.
 Marzec Ludwik III, 156.
 Masłowski Franciszek XII, 791.
 Maślukiewicz Karol XIII, 883.
 Matczak Władysław VII, 414.
 Matkowski Aleksander V, 300.
 Matkowski Zygmunt XVIII, 1762.
 Matusiak Jan XVII, 1384.
 Matusiek Józef IX, 542.
 Matyj Ignacy XI, 736.
 Matysa Jan VI, 308.
 Matysiak Walenty XVII, 1572.
 Matyas Karol XXII, 1932.
 Mazak Jan XVIII, 1625.
 Mazanowski Józef Marjan VIII, 477.
 Mazer Franciszek XVI, 1280.
 Mazurczak Jan III, 174.
 Mazur Marcin XIV, 1023.
 Mazurkiewicz Władysław VII, 436.
 Mayer Leon IX, 599.
 Mech Stanisław Kat. 7.
 Medycki Karol XXIV, 2037.
 Mehoffer Alfred XVIII, 1740.
 Melichar Stanisław XXIII, 1968.
 Mencil Stanisław XV, 1167.
 Menlicher Józef IX, 623.
 Melon Antoni XVIII, 1708.
 Mianowski Józef XVI, 1214.
 Miazga Wojciech XVII, 1531.
 Miczyński Władysław III, 125.
 Miechońskich Rodzina I, 1.
 Michalikówna Helena XXIV, 2041.
 Michał Augustyn XXVI, 2087.
 Michalik Jan XVIII, 1667.
 Michałowski Antoni III, 135.
 Michno Szymon XVI, 1228.
 Michta Władysław XVIII, 1767.
 Midzior Kazimierz XXII, 1950.
 Mielnik Tomasz V, 279.
 Mielnik Tomasz XV, 1104.
 Mielnik Józef XVII, 1507.
 Mietkiewicz Władysław XV, 1157.
 Mierzwa Jan XII, 844.
 Mierzwiński Leon X, 634.
 Migala Władysław XII, 798.
 Miklewicz Tomasz XVIII, 1792.
 Mikucki - Korwin Władysław XVI, 1207.
 Mikulski Józef XIV, 974.
 Mikuś Antoni VII, 387.
 Mildner Gustaw XXVI, 2109.
 Milkas Paweł XVI, 1254.
 Mistal Jan XVII, 1549.
 Miśków Kazimierz IV, 194.
 Miśków Stanisław XXII, 1917.
 Mirek Wojciech XXIII, 1951.
 Misiewicz Karol XV, 1169.
 Mistrzyk Józef XII, 833.
 Mittlener Ignacy XXVI, 2112.
 Mitraszewski Stefan IX, 606.
 Miszalski Bolesław XVI, 1205.
 Misztalewski Bolesław XVII, 1398.
 Miszkiewicz Wiktor VII, 402.
 Misztur Mieczysław Kat. 6.
 Mizera Roman XVIII, 1678.
 Mizgała Wojciech XVII, 1553.
 Mnich Jan XXIII, 1997.
 Modliszewski Karol VIII, 541.
 Mondela Robert XV, 1171.
 Moniak Władysław Marjan XXIII, 1992.
 Mokłowski Miłosław XXV, 2064.
 Molendowski Franciszek VI, 372.
 Morawski Józef VII, 388.
 Morawski Antoni Jan VII, 431.
 Moskal Andrzej VI, 375.
 Moskał Jan XIV, 989.
 Moskał Ludwik XVI, 1212.
 Mościcki Klemens XVIII, 1738.
 Moss Edward III, 84.
 Motloch Teofil XII, 799.
 Moszyński Feliks XXV, 2068.
 Mrenca Paweł XVII, 1491.
 Mroczek Stanisław XVIII, 1593.
 Mroziuk Bolesław XVIII, 1632.
 Mrzonka Karol XVI, 1317.
 Mróz Stanisław XVII, 1499.
 Mudy Jakób XV, 1161.
 Mułka Marjan IX, 566.
 Muradowicz - Lewicki Jan Jarosz XXII, 1947.
 Muranowicz Jan XII, 809.
 Musiał Andrzej XVIII, 1580.
 Muzyk Michał XVIII, 1607.
 Mühler Stanisław XXIII, 1953.
 Mydłowski Walerjan VI, 315.
 Myśliwiec Władysław XVII, 1376.
 Mysłakowski Aleksander XIV, 1033.

N.

Nachodolski Karol XII, 843.
 Najmrocki Antoni XV, 1115.
 Narolski Eugenjusz XVI, 1246.
 Nawerek Wincenty XV, 1179.
 Nawrat Adolf XV, 1080.
 Nawratil Franciszek XIV, 982.
 Nawratilówna Janina XVIII, 1736.

O.

Nawrocki Stefan XV, 1127.
 Nehrybecki Stanisław Kat. 2.
 Neumayer Adam XIII, 901.
 Nestarowski Adam XV, 1052.
 Nędzowski Józef VI, 339.
 Nieczygłowski Rudolf XIII, 881.
 Niemczyk Władysław XVIII, 1596.
 Niemczynowski Tadeusz XX, 1833.
 Niewiadomska - Prus Janina Kat. 8.
 Niewiadomski Augustyn I, 31.
 Niezgoda Józef VII, 388.
 Nieznany żołnierz - kobieta III, 100.
 „ „ W. P. V, 287; VIII, 486.
 Nieznany Obrońca Lwowa IV, 191, 214.
 — V, 229, 239.
 — VI, 327, 356.
 — VII, 388, 401 (dwóch), 403 (dwóch), 409, 411 (dwóch), 414 (czterech), 421, 424, 429, 433.
 — VIII, 486.
 — IX, 549 (czterech), 604.
 — 631, 636, 651, 658, 693, 695, 703 (kaprał).
 — XIII, 869, 875, 876, 879, 880, 893, 896, 900, 903—908, 910—916, 920, 926, 927, 929, 932—947, 949—955.
 — XIV, 956—962, 990, 1017—1020, 1028, 1029, 1034—1037, 1039, 1040.
 — XV, 1072, 1079, 1091, 1097, 1105, 1111, 1113, 1193.
 — XVI, 1199, 1220, 1225, 1234—1236, 1293, 1295, 1296, 1298, 1299, 1306, 1329, 1342, 1347.
 — XVII, 1388, 1389, 1395, 1400, 1406, 1413, 1427, 1428, 1433, 1448, 1496, 1500, 1535, 1550, 1551, 1552, 1569.
 — XVIII, 1576, 1587, 1590, 1612, 1614, 1633, 1648, 1650, 1675, 1680, 1690, 1692, 1694, 1696, 1721, 1724, 1785, 1791.
 — XIX, 1828 (4-ch nieznanych Obrońców Lwowa).
 — XXVI, od Nr. 2089 do 2106 wolne miejsca.
 Nikodem Jan XIV, 1007.
 Nikodem Piotr XVII, 1493.
 Nitrebski Stanisław XXV, 2061.
 Nowaczek Feliks XVI, 1210.
 Nowaczek Feliks XVI, 1320.
 Nowak Andrzej X, 647.
 Nowak Józef IX, 547.
 Nowak Józef XII, 815.
 Nowak Franciszek X, 632.
 Nowak Michał VII, 396.
 Nowak Władysław XXV, 2065.
 Nowakowski Antoni XVI, 1312.
 Nowiński Piotr VII, 414.
 Nosek Leon IX, 614.
 Nosowicz Stefan XVIII, 1684.
 Nowotny Kazimierz V, 230.

P.

Pach Józef IX, 575.
 Paćko Aleksander XVII, 1480.
 Paczkowski Franciszek XVIII, 1728.
 Pado Jan Władysław XXII, 1938.
 Paluch Władysław Kat. 2.
 Paluch Józef XX, 1848.
 Pałka Jan XVII, 1390.
 Pałka Franciszek XVIII, 1772.
 Panaś Stanisław XV, 1045.
 Panczyszyn Roman XXI, 1888.
 Panenka Ignacy XVII, 1379.
 Pankiewicz Józef III, 146.
 Pankiewicz Leon XVII, 1453.
 Papierski Karol XV, 1089.
 Paprocki Socha Michał XVI, 1268.

Paprocki Stanisław XVIII, 1656.
 Pasionek Stefan XIV, 983.
 Patelski Romuald XXIII, 1959.
 Paradowska Marja XVII, 1399.
 Pastor Aleksander XVIII, 1787.
 Paszek Włodzimierz IV, 207.
 Paszkiewicz Marjan Stanisław XXII, 1929.
 Paszkowska Marja XI, 758.
 Paściak Jakób VII, 444.
 Pawelec Józef XV, 1136.
 Pawelec Stefan XVII, 1471.
 Paweł Józef XXII, 1912.
 Pawłkiewicz Kazimierz XXIII, 1974.
 Pawlaczek Wojciech VI, 370.
 Pawlak Walenty XV, 1092.
 Pawlik Stanisław XV, 1180.
 Pawlik Bartłomiej VII, 454.
 Pawłoski Jerzy V, 245.
 Pawłowski Mieczysław XXII, 2030.
 Pawłów Józef IV, 221.
 Pazdam Stanisław Kat. 7.
 Pelcer Artur XII, 826.
 Pekała Władysław XVII, 1516.
 Pempuś Jan Kat. 4.
 Peplowski - Gozdawa Jerzy XX, 1831.
 Petrażycki Adam XIX, 1818.
 Petrykiewicz Antoni Kat. 4.
 Petrykiewicz Kasper XXIV, 2008.
 Petrykiewicz Michał X, 670.
 Petrykiewicz Zygmunt XXVI, 2117.
 Peszko Stanisław X, 679.
 Peszko Marjan XVII, 1463.
 Piądel Marcin V, 278.
 Piaskowski Józef XI, 783.
 Pichocki Jan II, 74.
 Pilar Michał XVIII, 1586.
 Pilarski Konstanty V, 291.
 Pilch Stanisław XVIII, 1605.
 Pilichowski Jan VII, 424.
 Piliowska Janina Stefanja XXIV, 2039.
 Piliński Jan Piotr XVII, 1568.
 Pirgo - Helm Adam XX, 1832.
 Piss Zygmunt Kat. 5.
 Piskorz Jan XVI, 1238.
 Piszczak Franciszek XII, 866.
 Piszczkowski Zbigniew V, 284.
 Pituch Paweł XVII, 1365.
 Pitułko Marjan Józef I, 30.
 Piwko Marja XIII, 918.
 Pieczara Karol X, 675.
 Pieczonka Roman XXVI, 2076.
 Piemowski Władysław XIII, 878.
 Pieniąszczak Jędrzej VII, 425.
 Pieniążek Aleksander XX, 1834.
 Pieniążek Władysław XVIII, 1669.
 Pietrzak Stefan XVIII, 1434.
 Pietrzakowski Bolesław VII, 424.
 Pietrzykowski Józef III, 158.
 Pietrzyk Adam VIII, 465.
 Pierścionek Józef XV, 1085.
 Pietuch Jan XVII, 1415.
 Pierzchawka Antoni XVI, 1245.
 Piorun Jan XVIII, 1659.
 Piotrowski Jan I, 11.
 Piotrowski Henryk VII, 414.
 Piotrowski Stanisław XIV, 978.
 Piotrowski Stanisław XV, 1099.
 Podgórski Franciszek XII, 860.
 Podgórski Józef XVI, 1237.
 Podguski Józef XVI, 1308.
 Podhorski Franciszek XVII, 1461.
 Podhrebny Tadeusz Kat. 1.
 Podulski Franciszek XXIV, 2040.
 Podwysocci Michał XXIV, 2038.
 Podwyszyński Stanisław XXIV, 2023.
 Podzarski Paweł XV, 1168.
 Pogorzelski Aleksander VIII, 507.
 Pogorzelski Aleksander XXIII, 1986.
 Płatek Antoni IX, 589.
 Płanetówna Karolina III, 96.
 Płazak Wincenty XVII, 1423.
 Pływaczek Antoni X, 701.
 Poeche Kornel VIII, 531.
 Polackiewicz Edward XV, 1126.
 Polej Adolf III, 159.
 Popowicz Zygmunt Kat. 2.
 Potencki Stanisław Adam I, 13.
 Potocki Piotr XVIII, 1759.
 Poreba Kazimierz VI, 332.
 Porębiński Kazimierz VI, 338.
 Poświat Mikołaj XVII, 1504.
 Poszepczyński Nikodem XV, 1062.
 Powszedny Piotr II, 77.
 Poznański Antoni II, 71.
 Presch Władysław XXII, 1928.
 Preiss Franciszek XVIII, 1735.
 de Préval Władysław XIX, 1821.
 Procajto Antoni XX, 1852.
 Prokop Tadeusz IV, 211.
 Proksza Franciszek XV, 1112.
 Proppe Edmund XVI, 1346.
 Próchnicki Józef XXVI, 2081.
 Przesławski Marjan XVII, 1508.
 Przesłański Józef XVII, 1509.
 Przybill Tadeusz Robert XVII, 1521.
 Przybysz Jan XVIII, 1599.
 Przybyszewski Karol XVIII, 1609.
 Pstrag Karol V, 262.
 Ptak Ludwik XVIII, 1719.
 Ptaszek Piotr VI, 303.
 Ptaszyński Józef XV, 1102.
 Ptyś Wiktor V, 243.
 Puch Leopold VIII, 500.
 Puchalski Stanisław XIV, 970.
 Pukelik Józef XIX, 1799.
 Pulwa Antoni XVII, 1421.
 Pupka Zygmunt III, 167.
 Pydy Karol XV, 1164.
 Pyra Józef X, 677.
 Pyzik Ludwik Kat. 3.
 Pyzik Ludwik III, 124.

R.

Rabkiewicz Władysław XIII, 898.
 Rachlewicz Adam XVII, 1416.
 Raczek Władysław XVIII, 1608.
 Raczek Dominik XVIII, 1710.
 Raczyla Franciszek XVII, 1383.
 Radecki Franciszek XIV, 1002.
 Radecki XVII, 1368.
 Radosiński Jerzy XIV, 1030.
 Rady Władysław V, 256.
 Radzikowski Stanisław XXIV, 2048.
 Radzki Piotr VII, 388.
 Rafalski Karol XIV, 987.
 Raganowicz Adam III, 103.
 Rajer Jan XVIII, 1699.
 Rajski Stanisław XVI, 1229.
 Rajski Jan XVII, 1573.
 Rajzer Roman XVII, 1513.
 Rakowiecki Roman Kat. 7.
 Rapacki Dionizy VIII, 469.
 Rapajski Józef XVIII, 1642.
 Rapacz Wiktor XVIII, 1613.
 Rarańczy Bohaterowie I, 2.
 Ratajek Jan XI, 779.
 Ratayski Stanisław XV, 1181.
 Rawa Władysław XV, 1101.
 Razik Mieczysław VII, 451.
 Reiff Józef VIII, 521.
 Reichenberg Stanisław V, 244.
 Reim Reinhold XII, 794.
 Reischer Marja V, 242.
 Reczuch Jędrzej IX, 565.
 Relidzyński Teofil XI, 769.
 Rekruczak Leon XVII, 1443.
 Rekszyński Bronisław XXI, 1857.
 Riedl Stanisław IX, 558.
 Rodowicz Władysław XII, 831.
 Rogala Kazimierz XI, 775.
 Rogalski Józef XVII, 1442.
 Rogonowski Adam II, 76.
 Rogoyska Jadwiga II, 67.
 Rogowski Jan XI, 711.
 Rogoza Marcin IX, 569.
 Rokosz Jan XVI, 1251.
 Rokowski Edward XVIII, 1749.
 Rollauer Tadeusz XXV, 2072.
 Roliński Jan Kanty XX, 1839.
 Romach Jan XV, 1133.
 Roman Piotr VII, 416.
 Roman Władysław XVI, 1314.
 Romanowski Antoni XVII, 1432.
 Roszek Franciszek XI, 732.
 Rothmayer Marjan XXI, 1859.
 Rozdziewski Bolesław XVII, 1429.
 Rozmiarok Stanisław XVIII, 1744.
 Rozwadowski Tadeusz Jordan II, 60.
 Rozwadowski V, 288.
 Rozumkiewicz Stanisław Zdzisław Ks. I, 26.
 Rożański - Poraj Tadeusz II, 81.
 Różański Bronisław XXI, 1867.
 Różycki Bolesław III, 106.
 Rózkiewicz Kazimierz XVI, 1274.
 Ruciński Władysław XIV, 1006.
 Rudanicki Paweł V, 257.
 Rudek Stanisław XXII, 1921.
 Rudnicki Marek XVIII, 1714.
 Ruebenbauer Kazimierz Kat. 5.
 Ruebenbauer Stanisław XXIV, 2004.
 Rupp Artur XX, 1842.
 Rusinko Aleksander XXIV, 2000.
 Ruszel Edward XII, 832.
 Rutkowski Józef XV, 1132.
 Rzędca Kazimierz I, 19.
 Rzechowicz Mieczysław XIII, 874.
 Rzepecki Stanisław XVII, 1382.
 Rybak Mieczysław VIII, 467.
 Rybak Roman XVI, 1323.
 Rybarczyk Stanisław X, 648.
 Rychlewski Kazimierz XI, 712.
 Rychlewski Henryk XXV, 2062.
 Rychlok Franciszek XV, 1098.
 Ryczkowski Michał XVII, 1391.
 Rydygier Ludwik I, 15.
 Rydz Emil III, 86.
 Rytel Witosław XVI, 1290.

S.

Sadowski - Nałęcz Karol Kat. 1.
 Sadowski Adolf XI, 734.
 Saganowski Tadeusz XVIII, 1786.
 Sajewicz Bronisław X, 703.
 Saker Jan IX, 559.
 Salak Alojzy VIII, 476.
 Sambor Bolesław XV, 1177.
 Sapięha Mikołaj VIII, 530.
 Sarniak Jan III, 168.
 Sauer Wilhelm XII, 863.
 Sawczyński Henryk VII, 384.
 Sawicki Jan X, 676.
 Sawicki Kazimierz VI, 338.
 Sawicki Karol VII, 397.
 Sawicki Piotr IX, 621.
 Sawicka Amalja Zofja XXIV, 2057.
 Sawiński Bolesław VIII, 491.
 Sawiński Jan III, 160.
 Schappert Józef XIV, 969.
 Scheffner Jerzy XXIV, 2012.
 Scherff Tadeusz Mieczysław XI, 743.
 Schikówna Marja IV, 225.
 Schlecht Bronisław XVII, 1476.
 Schreiber Józef XVII, 1456.
 Schroschneider Marjan XIV, 1025.
 Schwartz Antoni XXII, 1931.
 Schwarzenberg - Czerny Julian Kat. 7.
 Schulz Karol III, 144.
 Sekuła Franciszek XV, 1068.
 Selerowicz Czesław VI, 369.
 Sembol Antoni XXI, 1895.
 Sendor Ludwik IX, 563.
 Serbeński Władysław V, 254.
 Seredyński Jan (senior) IV, 209.
 Seredyński Jan (junior) IV, 210.

Sędzik Władysław VI, 334.
 Sepik Stanisław VI, 335.
 Siciński Stanisław VIII, 473.
 Sיעiński de Pomian Stanisław Leon VI, 353.
 Sienkiewicz Konstanty VII, 392.
 Siemaszkiewicz Tadeusz XVI, 1277.
 Sieprawski Józef XXVI, 2107.
 Sieradzki Jerzy V, 298.
 Sieradzki Maksymilian XII, 825.
 Sikociński Adam Tadeusz VIII, 499.
 Sikora Wincenty VIII, 520.
 Sikora Józef XI, 759.
 Sikora Antoni XVIII, 1657.
 Sikorski Mieczysław XXII, 1913.
 Sinta Piotr XVII, 1354.
 Sitko Karol VIII, 518.
 Siwek Adolf XIV, 997.
 Skalba Filip XXVI, 2080.
 Skałkowski - Nałęcz Iwo Kat. 4.
 Skałowski Stanisław XVI, 1294.
 Skarbek Aleksander Dr. II, 55.
 Skarczewski Władysław XVIII, 1651.
 Skalur Antoni XV, 1059.
 Skakusz Andrzej XV, 1192.
 Skarzyński Stanisław XIX, 1817.
 Skaweński Antoni XIII, 917.
 Skąpski Józef XVII, 1402.
 Skąpski XXIV, 2027.
 Skiba Michał XVII, 1544.
 Skiba Władysław VIII, 504.
 Skibicki Juljan VIII, 462.
 Skibiński Władysław XVIII, 1737.
 Skibiński Marjan XXI, 1885.
 Skibniewska Helena I, 38.
 Skibniewski Włodzimierz VIII, 479.
 Skibniewski Jerzy VIII, 480.
 Skiszynski Franciszek III, 108.
 Skomro Wojciech XVI, 1240.
 Skóra Michał X, 689.
 Skóra Tadeusz XVIII, 1672.
 Skorecki Antoni XVII, 1519.
 Skorobecki Stanisław Mikołaj XVI, 1244.
 Skory Stefan XVI, 1215.
 Skoropadzki Jan X, 684.
 Skowron Alojzy XVIII, 1755.
 Skowronski Adolf XXIV, 2021.
 Skupień Andrzej XV, 1117.
 Skupiński Stanisław XVI, 1341.
 Skupnik Michał XVI, 1282.
 Skwaryczewski Alojzy XVI, 1266.
 Skrzypek Ignacy XV, 1050.
 Slezarczyk Adam XVII, 1530.
 Sławik Wincenty XVI, 1203.
 Słoninka Mikołaj XXI, 1902.
 Słowik Zygmunt VII, 437.
 Słysz Józef XVII, 1474.
 Smalec Jan XVII, 1518.
 Smentek Józef VII, 456.
 Smiglak Marcin Kat. 8.
 Smoch Walenty XVIII, 1595.
 Smoliński Robert VI, 335.
 Smolka Alfred XXII, 1937.
 Smoła Zygmunt XIX, 1807.
 Smok Franciszek XVIII, 1621.
 Smorecki Wojciech XV, 1134.
 Smutek Władysław IX, 581.
 Smyczyński Stanisław X, 626.
 Smyk Jan VI, 347.
 Sobczak Józef XV, 1074.
 Sobociński - Łabędź Tosio XIV, 973.
 Sobol Jan XI, 729.
 Sobol Tadeusz XVII, 1529.
 Sobota Bolesław XVIII, 1581.
 Sobótka Antoni XVIII, 1730.
 Sochocki Zdzisław X, 633.
 Sochocki Adam XVIII, 1748.
 Sojka Sebastjan IX, 573.
 Soliński Wincenty XVII, 1489.
 Somidi Franciszek XXI, 1887.
 Sorański Władysław XXII, 1926.
 Sosin Roman XXIII, 1990.
 Soziński Bolesław VII, 414.
 Spaltenstein Franciszek Kat. 3.
 Spanner - Szarski Mieczysław VII, 430.
 Spański Wawrzyniec XVI, 1297.
 Specht Wilhelm XXII, 1943.
 Specht Ferdynand XXII, 1943.
 Spysz Władysław XVII, 1437.
 Sroka Zygmunt XXII, 1915.
 Stabiszewski Stanisław XVI, 1333.
 Stachnik Leon III, 85.
 Stachówna Bronisława V, 241.
 Stahl Leonard II, 65.
 Staniak Jan XVIII, 1578.
 Staniów Józef XIII, 888.
 Stańczyk Gustaw VIII, 523.
 Stańczyk Zygmunt VIII, 523.
 Stanelik Antoni XII, 813.
 Stankiewicz Józef XVI, 1287.
 Staśko Józef XVII, 1438.
 Starzak Szczepan XVI, 1226.
 Staszkievicz Kazimierz V, 286.
 Stawniczny Daniel V, 236.
 Strzała Franciszek XVII, 1514.
 Strzałkowski Władysław IV, 206.
 Strutyński Józef Władysław XXII, 1934.
 Strusiński Romuald Kat. 4.
 Struszyński Ignacy XVI, 1338.
 Stebelski Tadeusz XIX, 1827.
 Stec Tadeusz IX, 598.
 Stecho Mieczysław XVIII, 1781.
 Stecher Franciszek XXI, 1865.
 Stefanowicz - Soplica Kajetan II, 83.
 Stefanowski Konstanty XII, 828.
 Stenzel Franciszek XXI, 1891.
 Sterer Karol III, 161.
 Stieber Marjan V, 261.
 Stokowski Stefan XXI, 1886.
 Stolarzki Stanisław XVIII, 1639.
 Stolarz Józef IX, 583.
 Stopa Stanisław XIV, 1010.
 Stras Władysław XVII, 1495.
 Struski Stanisław XII, 801.
 Strychalski Alfred IV, 208.

Stryk Stanisław X, 652.
 Studnicki Andrzej XVI, 1242.
 Studnicki Rudolf XVII, 1358.
 Stusiak Józef XI, 709.
 Stryna Władysław I, 21.
 Sulanowski Józef III, 128.
 Sulimirska Felicja I, 39.
 Sułciński Henryk XV, 1088.
 Sumara Jan XVII, 1364.
 Surczyk Antoni X, 660.
 Surmiak Michał XVIII, 1732.
 Supski Władysław XVIII, 1631.
 Swaryczewski Zygmunt IX, 607.
 Swiszczyk Krispian III, 130.
 Szafranski Bronisław V, 228.
 Szafranski Michał VI, 349.
 Szafranec Wojciech XII, 824.
 Szaliński Antoni XVII, 1511.
 Szameit - Łabędź Stefan Kat. 3.
 Szargut Jan XXIII, 1956.
 Szaynok Władysław XXVI, 2115.
 Szczepan Oskar XV, 1137.
 Szczepański Feliks XXIV, 2024.
 Szczepański Józef III, 129.
 Szczepański Karol XVI, 1330.
 Szczepański Mieczysław XXII, 1936.
 Szczepański Stanisław XV, 1116.
 Szczepanik Zygmunt II, 73.
 Szczepaniak Józef VI, 335.
 Szczepanowski Felicjan Stan. IV, 215.
 Szczepanowicz Michał XI, 727.
 Szczypiórski Edmund XI, 723.
 Szczyrek Franciszek X, 671.
 Szechiński Stanisław VII, 423.
 Szeliga Stanisław V, 280.
 Szemczyński Jakób XVI, 1332.
 Szeremeta Julia XIV, 991.
 Szewczyk Piotr XVIII, 1620.
 Szkolnik Wincenty XVI, 1263.
 Szługa Wiktor XVII, 1501.
 Szmulański Marjan XIX, 1824.
 Sznapka Stefan Kat. 2.
 Szneider Gracjan XVIII, 1670.
 Szofer Władysław XVI, 1275.
 Szolenawitz Karol VI, 366.
 Szot Franciszek IX, 622.
 Szpyrka Roman XVII, 1520.
 Szrajner Józef V, 269.
 Sztuka Tadeusz VII, 388.
 Szuman Antoni VI, 368.
 Szudrawy Tadeusz XXIV, 2033.
 Szulistański - Szreniawa Lesław XXIII, 1954.
 Szwajewski Stanisław XVIII, 1784.
 Szwarec Józef XI, 760.
 Szwarec Kazimierz XVIII, 1584.
 Szwesta Franciszek VII, 428.
 Swornik Emilja V, 274.
 Szydłak Władysław XVIII, 1685.
 Szydłowski Antoni XVI, 1289.
 Szydłowski Czesław V, 253.
 Szydłowski Walenty X, 682.
 Szygowski - Trzaska Aleksander V, 227.

Szymański Józef IX, 568.
 Szymański Józef XVIII, 1619.
 Szymański Walenty X, 702.
 Szymoniewski - Pielesz Marjan XVI, 1339.
 Szymonowicz Antoni XIV, 1038.
 Szymonowicz Mieczysław XVIII, 1712.
 Szyzantowski Stanisław XVII, 1396.

Ś.

Ścibało Roman XIX, 1825.
 Ścibor Antoni VII, 424.
 Ślajak Stefan XVII, 1414.
 Ślęczkowski - Pobój Władysław XX, 1851.
 Ślepecki Władysław XXV, 2070.
 Ślipko Józef XI, 747.
 Śliwa Jan XIV, 1027.
 Śliwiński Aleksander VII, 422.
 Śliwiński Karol XXV, 2069.
 Śliwiński Stanisław VII, 414.
 Śliwiński Zygmunt VII, 407.
 Śmiady Józef XVII, 1424.
 Śmiegowski Aleksander VII, 424.
 Śniadowski - Jastrzębiec Marcei II, 58.
 Śniadowski Leon VI, 371.
 Śniadowski Leon XIII, 948.
 Świątkowski Franciszek XVII, 1517.
 Świątek Jan XVII, 1401.
 Świcalik Józef XVI, 1340.
 Świdzki Kazimierz XV, 1142.
 Święs Józef XVII, 1556.
 Świrski Edward X, 665.
 Świstak Antoni XXII, 1925.
 Świtalski Józef XV, 1084.
 Świtalski Stanisław IX, 611.

T.

Tabaka Wojciech XVI, 1219.
 Taciak Franciszek XV, 1086.
 Tadla Kazimierz Sylwester XXI, 1904.
 Tajak Franciszek XVII, 1369.
 Tapkowski Jacek Mieczysław V, 296.
 Tarnowski Tadeusz XVI, 1213.
 Tatar Jan II, 64.
 Tchórzewski Władysław XV, 1197.
 Tepiczka Jan XVIII, 1603.
 Tereszczyn Tomasz XVII, 1558.
 Terlecki Władysław V, 255.
 Terlecki - Sas Wiktor XXII, 1916.
 Terlikowski Adam I, 18.
 Tham Jan XIV, 966.
 Thener Roman V, 240.
 Thener Roman IX, 561.
 Thullie - Prawdzic Jan II, 59.
 Tkacz Wiktor XVI, 1204.
 Toczyński - Habdank Kazimierz X, 654.
 Tok Stefan IV, 216.
 Tokarski Karol I, 16.
 Tołoczko Halina I, 41.
 Tomaszewski Bolesław XVI, 1291.
 Tomaszczuk Władysław XV, 1123.

Tobrowicz VII, 412.
 Tomczyk Michał XVIII, 1715.
 Tomkawski Józef XVII, 1548.
 Tomkiewicz Jakób VI, 304.
 Torba N. XI, 707.
 Totom Jan X, 666.
 Tracz Józef XV, 1090.
 Treczakówna Julja V, 275.
 Trojnar Ludwik XVI, 1221.
 Troicki Piotr VIII, 526.
 Tróńczyk Jan XVIII, 1662.
 Trudniar Jan VIII, 528.
 Truksa Edgar Antoni XI, 780.
 Trykowski Władysław XVIII, 1698.
 Trzaska - Zakrzewski Marjan V, 264.
 Trzcńska Ewa VIII, 527.
 Trzcński Kazimierz VIII, 527.
 Trzeciak Marek XII, 849.
 Trzeźniowski Tatar Zdzisław I, 24.
 Tunkiewicz Franciszek XXIV, 2047.
 Tum Kazimierz III, 111.
 Turkiewicz Władysław XIV, 1011.
 Turtaj Mieczysław VIII, 495.
 Tusz Tadeusz XVIII, 1794.
 Twaróg Franciszek XXII, 1946.
 Tworzyno Adam VII, 443.
 Tychowski - Sas Leon II, 63.
 Tylek Józef IX, 600.
 Tyrcha Antoni XVIII, 1773.
 Tyrcha Józef III, 114.
 Tyrcha Marjan III, 115.
 Tyski Ignacy XXII, 1924.

U.

Uchman Jan VIII, 537.
 Uciniek Maciej XIII, 889.
 Udymowski Stanisław XVIII, 1752.
 Ujejski Alfred XXIV, 2026.
 Ujma Henryk XI, 726.
 Ukleja Andrzej XVIII, 1726.
 Urbański Karol XI, 755.
 Urbański - Nieczuja Stanisław XXII, 1909.
 Urbańczyk Franciszek XVIII, 1691.
 Urbaniec Kazimierz XV, 1139.
 Urbanowicz Grzegorz XV, 1174.
 Urbowicz Franciszek VIII, 516.
 Urna Marja XVIII, 1623.
 Uszak Jan III, 165.
 Uszyński Stanisław XI, 717.
 Urzański Józef XVII, 1405.

V.

Vamberra Gustaw XVI, 1292.
 Vaves Jarosław V, 268.

W.

Wach Jan XI, 733.
 Wach Franciszek XV, 1067.
 Wachnicki Stanisław VI, 375.

Wachsmann Leonard VII, 447.
 Wagiel-Lojko Edward XVII, 1454.
 Wagner Piotr XV, 1046.
 Walawski Józef XVI, 1230.
 Walczak Władysław III, 140.
 Walczak Ignacy III, 145.
 Walczak Józef XVIII, 1765.
 Walicki Szymon XIII, 891.
 Waligórski Andrzej XVII, 1488.
 Walkowski Konrad X, 678.
 Walo Władysław IX, 553.
 Walter Marja XVII, 1467.
 Wanczyk Juljan XVIII, 1753.
 Wandych Marjan Kat. 3.
 Wanet Marcin XV, 1075.
 Wałachowski Józef VII, 391.
 Wałaszkiwicz Jan XXI, 1870.
 Wałęga Michał Leopold XXIV, 2010.
 Wałukiewicz Feliks XXIII, 1991.
 Warcholek Władysław XVIII, 1722.
 Warchoń Jan XVII, 1372.
 Warecki Władysław Kat. 8.
 Wartowski Albin IX, 120.
 Warzecha Szczepan VIII, 488.
 Wawrzoszek Adam III, 117.
 Wawrzoszek Marjan III, 116.
 Wawrzuta Michał XIV, 1014.
 Waydowicz Jan XXI, 1876.
 Ważny Antoni VI, 317.
 Wątopek Adolf V, 263.
 Wątopek Zbigniew Feliks V, 263.
 Wąsowicz Ksawery VI, 361.
 Wąsowicz - Dunin Leokadja XX, 1843.
 Wdowicki Tadeusz VII, 452.
 Weber Ludwik XIX, 1819.
 Welem Apolinary XV, 1140.
 Weigel Helena XXI, 1856.
 Welser Franciszek VII, 386.
 Węglarz Michał XVIII, 1716.
 Węglowski Jan VII, 403.
 Wenzel Włodzimierz XIX, 1803.
 Werchracki Włodzimierz XXIII, 1993.
 Werekci Antoni XVIII, 1622.
 Wernerowa Helena XXVI, 2114.
 Wesółowski Franciszek VI, 375.
 Wesółowski Stanisław IV, 177.
 Wiatr Władysław XVIII, 1702.
 Wiatrakowski Władysław XXIII, 1961.
 Widelka Wojciech IX, 562.
 Widlarz Stefan XVII, 1404.
 Widt Jerzy Kat. 5.
 Wieczorek Stanisław XV, 1047.
 Wieczorek Mieczysław XVI, 1318.
 Wiejacki Franciszek XIX, 1813.
 Wiejek Franciszek XVII, 1486.
 Wielozżyński Franciszek VIII, 466.
 Wierzbowski Adam XVII, 1478.
 Wiesner Tadeusz III, 142.
 Wijas Władysław IX, 550.
 Wikrota Stanisław XVII, 1510.
 Wilczak Michał XVII, 1532.
 Wilczyński Michał XVI, 1265.
 Willner Tadeusz XXII, 1939.

Willner Zygmunt XXII, 1939.
 Wilk Władysław VIII, 483.
 Wilk Ludwik VIII, 517.
 Wilk Jan XVII, 1560.
 Wilkoszewski Eugenjusz XII, 785.
 Wilusz Jan Kat. 6.
 Winiarski Stanisław IX, 608.
 Winnicki Kazimierz VI, 365.
 Wirchał Aleksander VI, 310.
 Wisła Józef XI, 738.
 Wiśniewski Władysław XVI, 1344.
 Wiśniowski Józef XVIII, 1594.
 Witkowski Józef IX, 554.
 Witkowski Marjan XVII, 1490.
 Wittek Marjan VII, 390.
 Witwicki Walenty XX, 1853.
 Wizimirski Bolesław V, 293.
 Wlach Marcin XXIII, 1965.
 Włochowicz Jan XVIII, 1673.
 Włodarek Stanisław XVI, 1321.
 Włodarek Stanisław XVIII, 1652.
 Włoszczyń Franciszek VI, 306.
 Wodziński Leon XXIII, 1988.
 Wojcieszak Jakób XVIII, 1644.
 Wójcik Bronisław III, 107.
 Wójcik Bronisław XVII, 1397.
 Wojciechowski Józef XVI, 1093.
 Wojcicki Bronisław XXI, 1884.
 Wojdyga Aleksander XVIII, 1720.
 Wojdyło Stanisław VII, 414.
 Wojnar Franciszek IX, 588.
 Wojnarowicz Ludwik XX, 1835.
 Wojakowski Józef XVII, 1534.
 Wojewoda Konrad IX, 545.
 Wojtas Józef VI, 375.
 Wolak Stanisław Kat. 5.
 Wolański Lucjan IV, 195.
 Wolaniecki Witold Franciszek VII, 398.
 Wolewski Piotr XIII, 923.
 Wolf Józef XI, 721.
 Wolski Józef Zbigniew VI, 324.
 Wolski Jan XXI, 1893.
 Wołkonis Marcei IX, 551.
 Wołoszczuk Józef XV, 1158.
 Wołoszyński - Tarnawa Bolesław XVIII, 1747.
 Woranowicz Edmund IX, 555.
 Woszczak Jakób XI, 742.
 Woycicki Stefan I, 7.
 Woycicki Zbigniew I, 7.
 Wozimko Władysław XVII, 1466.
 Woźniak Aleksander VI, 326.
 Woźniak Karol XII, 807.
 Woźniak Klemens XIV, 994.
 Woźniakowski Ludwik XVII, 1564.
 Wrażej Leon XV, 1051.
 Wrona Józef XVII, 1445.
 Wronowski Janek XXIII, 1967.
 Wróbel Stanisław XV, 1138.
 Wróbel Tomasz XIV, 979.
 Wróblewski Adam V, 270.
 Wróblewski Jerzy Leonard XXV, 2063.
 Wrotnowski Juljan X, 673.

Wstążka Jan X, 644.
 Wudkiewicz Maksymiljan XIV, 985.
 Wunsch Tadeusz XXIV, 2007.
 Wygoda Franciszek VI, 307.
 Wygoda Jan VII, 424.
 Wypiorczyk Leon XVII, 1494.
 Wyrzykowski Jan XII, 802.
 Wysocki Piotr Kat. 7.
 Wysoczański Józef III, 109.
 Wyspiański Franciszek XXIV, 2045.
 Wusatowski Tadeusz XIII, 928.
 Wydrzyński-Grzymała Edward XXIII, 1960.
 Wzorek Władysław XVIII, 1782.
 Wziasz Mikołaj XVI, 1315.

Z.

Zaborski Leon VIII, 515.
 Zabołcki Jan XIV, 1015.
 Zachara Tadeusz Mieczysław VII, 420.
 Zachował Władysław XXI, 1898.
 Zaczek Szymon I, 36.
 Zagata Stanisław XVIII, 1645.
 Zagórszczak Antoni VIII, 533.
 Zając Paweł IX, 584.
 Zając Jerzy XV, 1049.
 Zajączkowski Bolesław II, 43.
 Zakolski Czesław XV, 1146.
 Zakrzewski Józef XVII, 1393.
 Zamojski Władysław IV, 175.
 Zamożny Adam XVII, 1447.
 Zalewiński Stanisław VI, 346.
 Zalewski Michał XVIII, 1600.
 Załogowicz Tadeusz Kat. 4.
 Zapletok Jan XV, 1057.
 Zarański Jan Tadeusz XXI, 1889.
 Zaraś Antoni XVIII, 1775.
 Zarebski Daniel IV, 193.
 Zareba Jan VI, 335.
 Zarembianka Helena III, 101.
 Zarychczyński Jan Kat. 7.
 Zarzycki Franciszek XV, 1109.
 Zatchy Teofil XII, 867.
 Zatyka Adam VIII, 534.
 Zawada Michał XVI, 1343.
 Zawadzki Józef III, 150.
 Zawadzki Aleksander XI, 766.
 Zawadzki Andrzej XIII, 870.
 Zawadzki Piotr XIII, 884.
 Zawadzki Leon XIX, 1823.
 Zawadzki Zdzisław XXV, 2060.
 Zawisłak Michał VI, 316.
 Zawisłak Kazimierz XIV, 1024.
 Zawojski Michał Karol XXIII, 1985.
 Zaziemski Juljusz III, 89.
 Zbiegini Artur Kat. 5.
 Zborzyl - Mirecki Aleksander V, 297.
 Zbierzchowski Stanisław XVIII, 1788.
 Zdziebko Jędrzej VII, 438.
 Zdziechowski Tadeusz XVIII, 1634.
 Zdyb Jan XII, 855.
 Zemlik Stefan XVIII, 1705.

Ziombrowski Kazimierz XVI, 1305.
 Zieliński Józef VIII, 493.
 Zieliński Józef IX, 612.
 Zieliński Józef X, 691.
 Zieliński Kazimierz XI, 770.
 Zieliński Julian XVI, 1350.
 Zięba Marcin VI, 335.
 Zięba Maciej XIV, 984.
 Zięba Antoni XVIII, 1777.
 Ziętał Stanisław XI, 763.
 Ziomba Marcin III, 173.
 Ziemcikiewicz Władysław XXI, 1858.
 Ziemczonak Jan XVIII, 1693.
 Ziemnica Stanisław XV, 1178.
 Ziemiański Władysław VI, 352.
 Zimmer Herman Kat. 6.
 Zimon Piotr VI, 355.
 Ziobro Roman XIV, 968.
 Zołoteńki Wilhelm IX, 548.
 Zub Jan XVI, 1328.
 Zubrzycki - Sas Tadeusz XXIII, 1995.
 Zubyk Michał XIII, 877.
 Zydel Jan XV, 1087.

Zygarliński Franciszek III, 113.
 Zygmański Leon VI, 313.
 Zygmunt Józef XI, 735.

Ż.

Żak Józef XII, 842.
 Żeburski Stanisław Kat. 4.
 Żernicki Stanisław VI, 348.
 Żółkowski Franciszek XXII, 1949.
 Żółkowski Franciszek XXII, 1949.
 Żłobecki Jan XVII, 1561.
 Żmudzki Wacław V, 299.
 Żmudzki Władysław I, 3.
 Żuchowski Wojciech XII, 834.
 Żuczkowski Franciszek XV, 1191.
 Żurawski Jan XII, 845.
 Żychiewicz Albin XXI, 1861.
 Żygota Władysław XV, 1156.
 Żymirski Władysław XIV, 1008.
 Żytkowski Wojciech XXIV, 2018.
 Żytyński Władysław XV, 1160.
 Żyźda Józef III, 155.

M3087